

ÉLŐ ADÁS

előadások a biológia világából

Kacskovics Imre

Genetikailag módosított állatok alkalmazása
a terápiás ellenanyagok előállításában

2013. október 2. 18.00

ELTE TTK Déli Tömb fszt., Kitaibel Pál terem (0-823)

Budapest, XI. kerület, Pázmány Péter sétány 1/c.

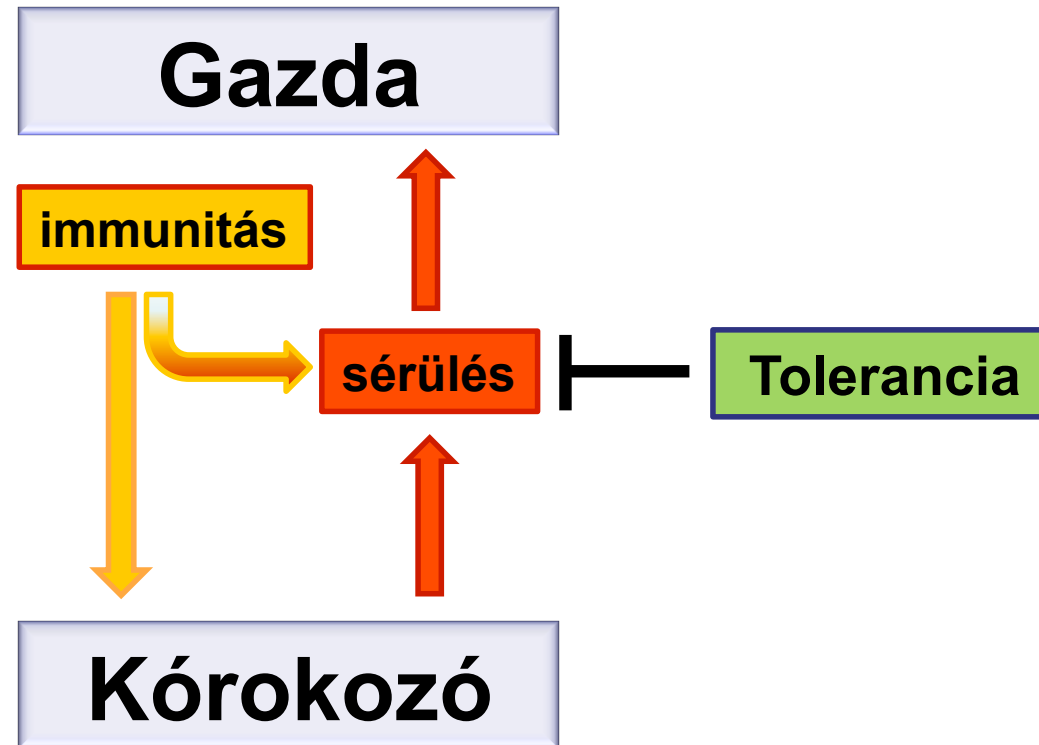

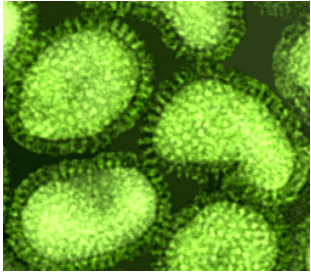
Harcban állunk!
Régóta...

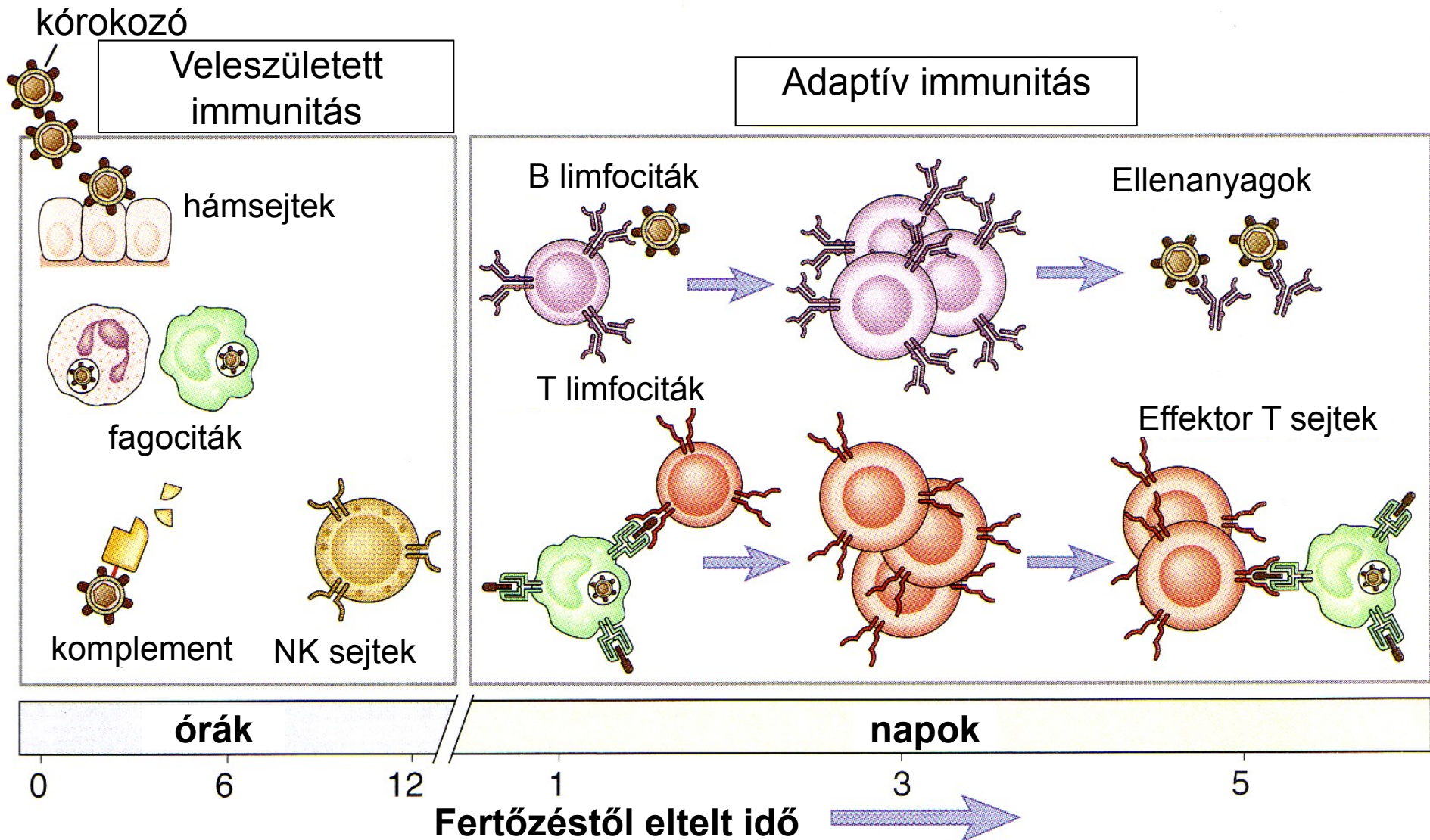
Az immunrendszer működésének alapja:

*védelem a kórokozók ellen és
tolerancia a saját szervezettel szemben*

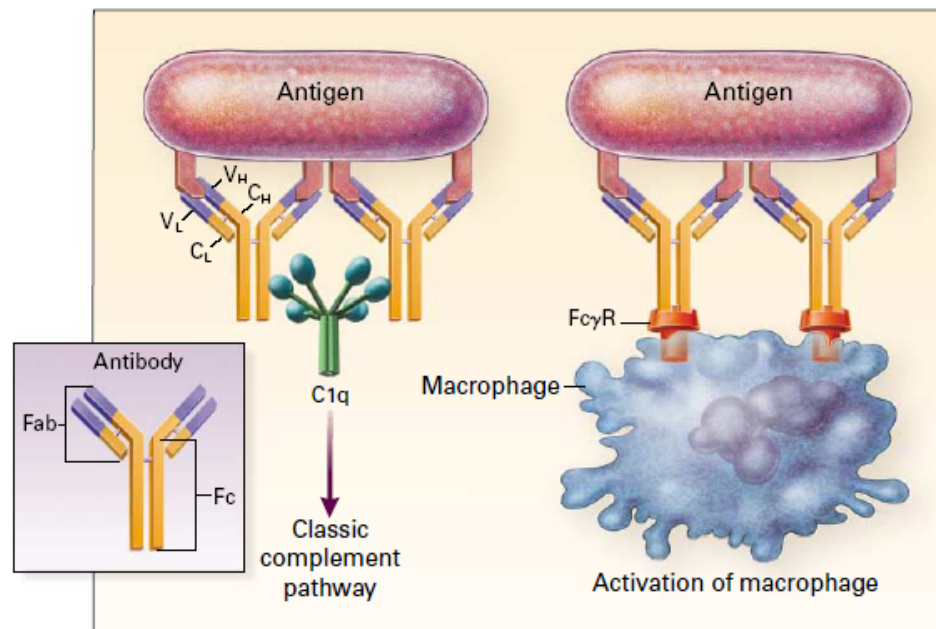
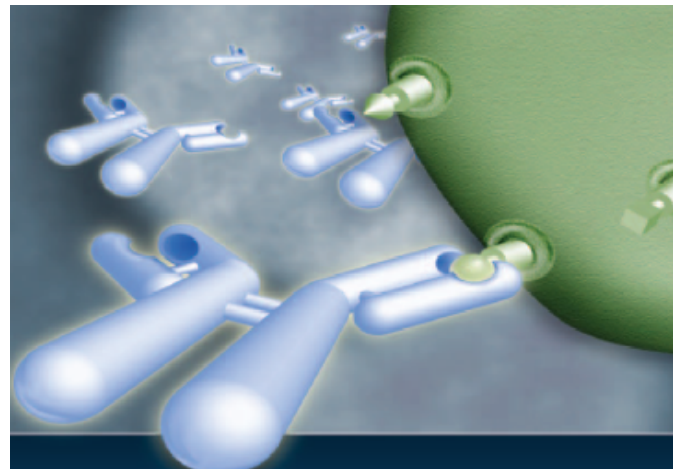
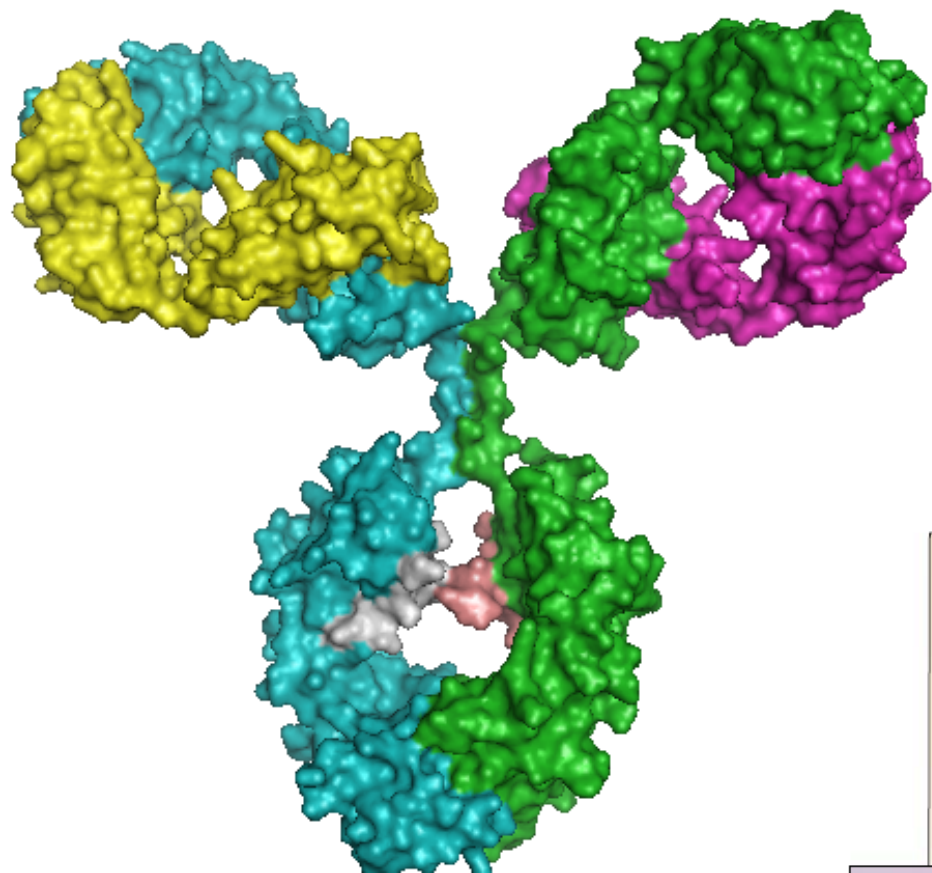

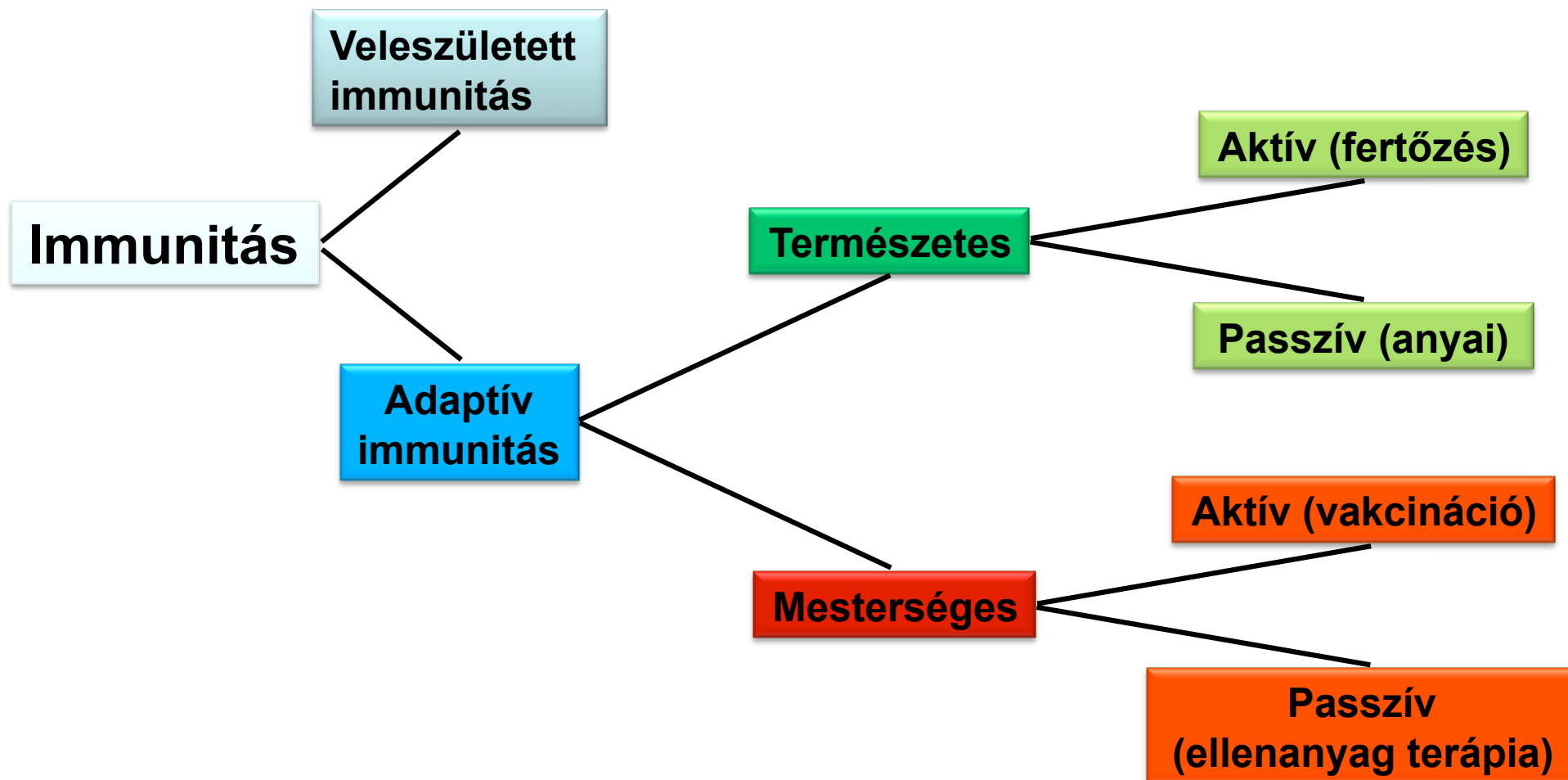
A veleszületett és az adaptív immunválasz

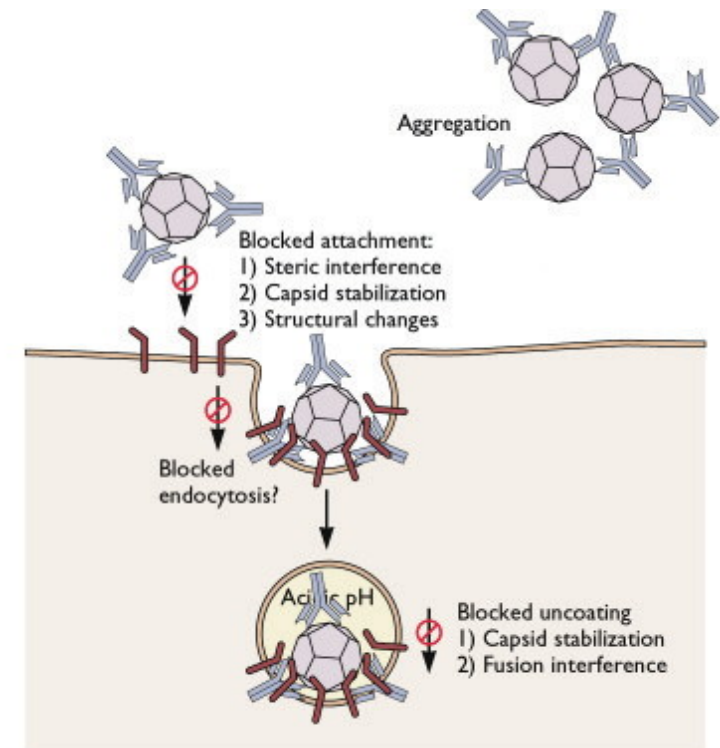
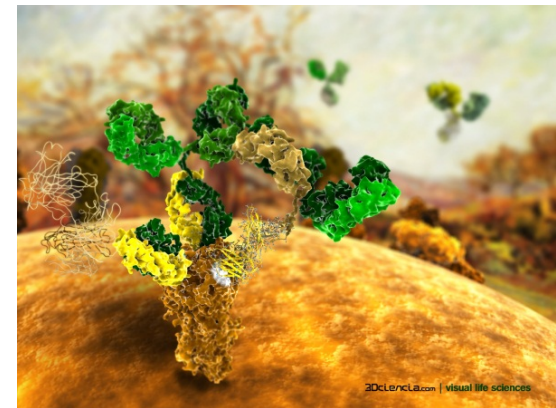
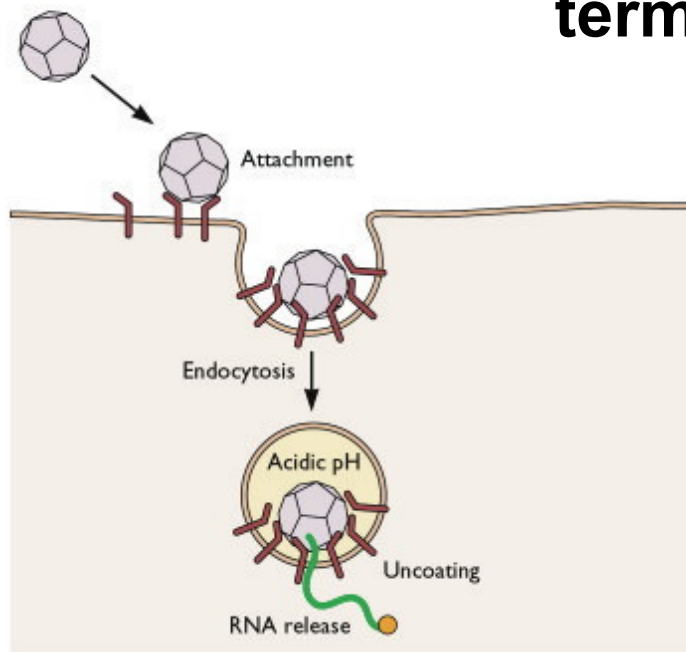
Az ellenanyagok szerepe a kórokozók semlegesítése

Az aktív és a passzív immunitás

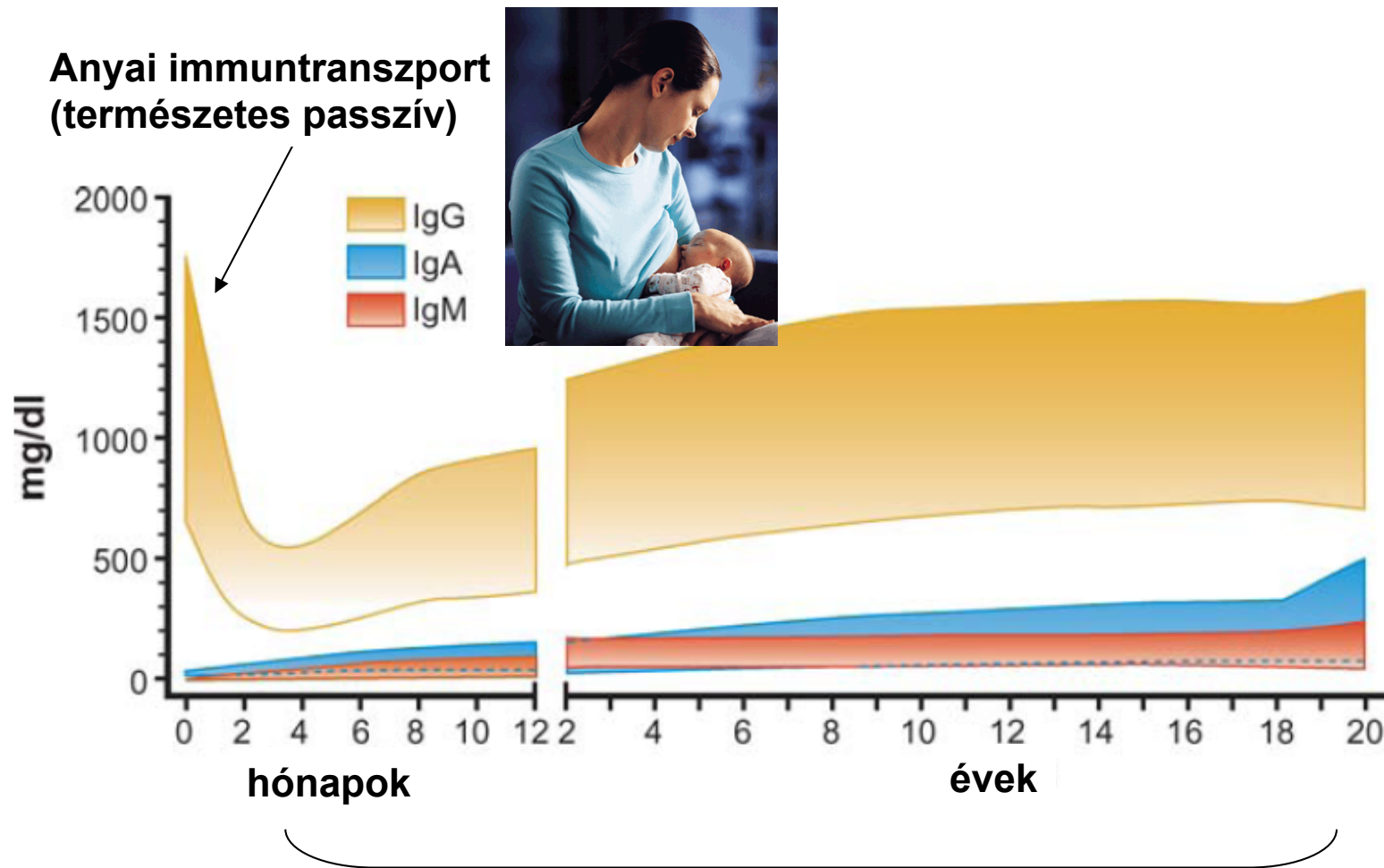

A védőoltások kórokozót semlegesítő ellenanyag termelést serkentenek

(mesterséges aktív immunitás)

A vér ellenanyag koncentrációja az egyedfejlődés során változik

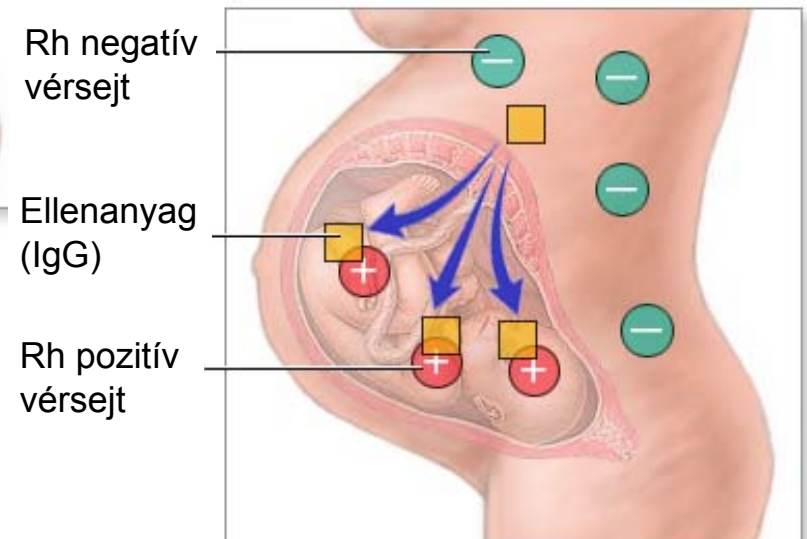
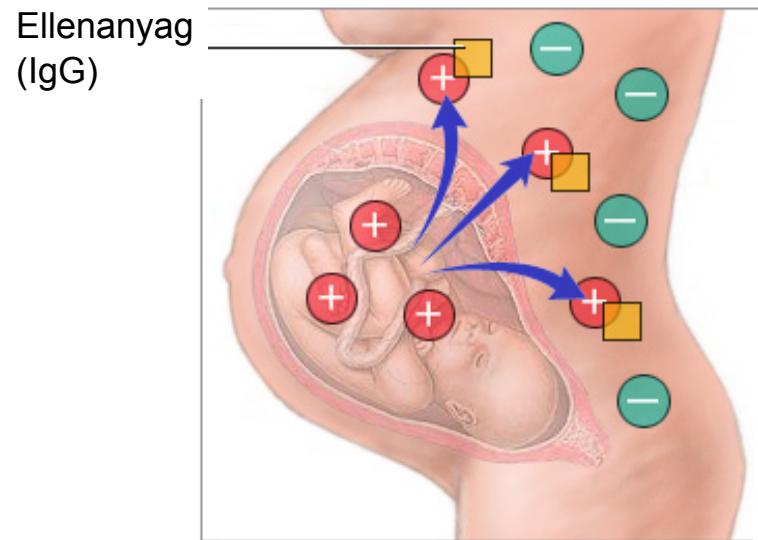
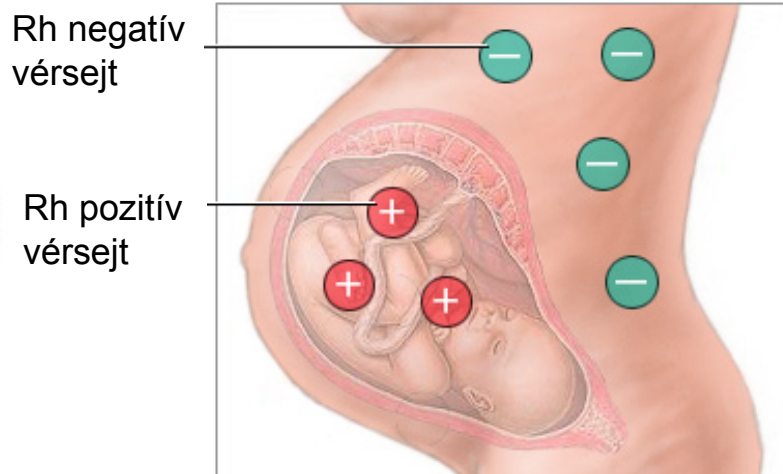

Immun hiányos beteg - intravénás immunglobulin kezelése (IVIG) (mesterséges passzív)

Anyai immuntranszport: természetes, passzív immunizálás

életfontosságú, bár
alkalmanként hátrányos

az Rh inkompatibilitás oka az anyai
immuntranszport (hemolitikus anaemia)

Hemolitikus anémia állatokban

szamárkanca

x

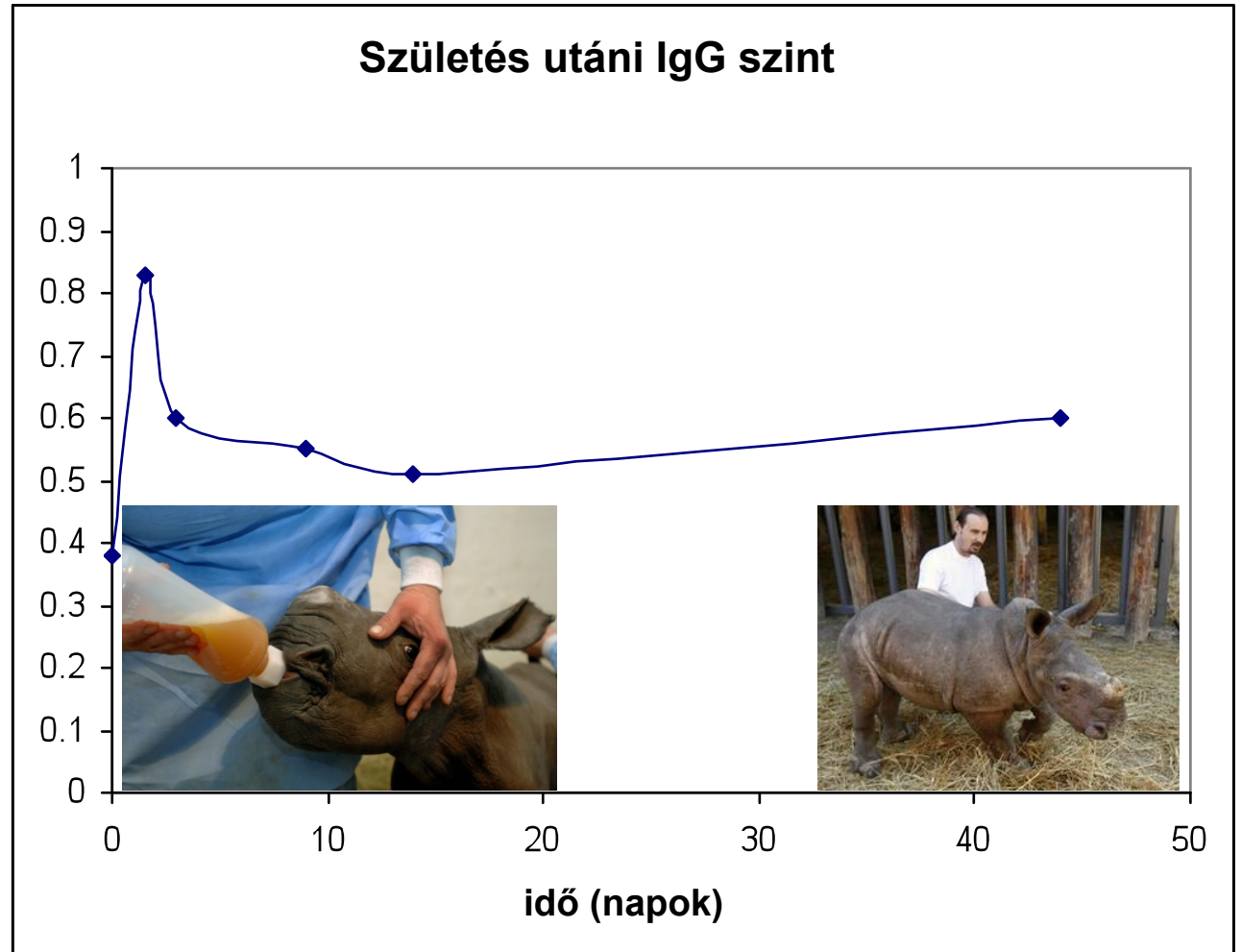
mén

Kolosztrummal átadott anti-ló
vörösvérsejt ellenanyagok

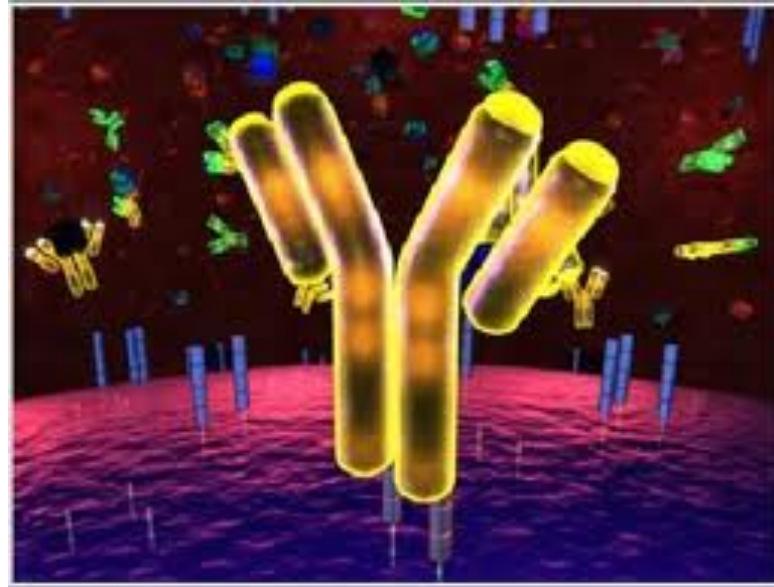

Súlyos beteg
öszvércsikó
(ugyanannak a párnak a
második csikaja)

Lulut, a Budapesti Állatkertben született orrszarvút, mesterséges anyai immuntranszporttal (ló IgG) tettük védetté

Az ellenanyagok mesterséges alkalmazásai

Terápia

Mágikus lövedékek

Diagnosztika

Kígyóméreg elleni antitest terápia (mesterséges, passzív immunizálás)

kígyóméreg

Ellenanyag termelés birkában

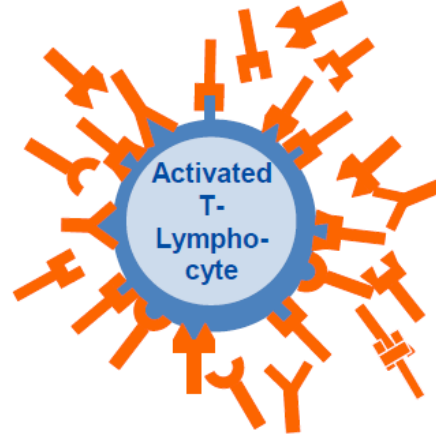
Állati eredetű fehérje emberben immunreakcióhoz vezet!

Szervkilökődést megelőző antitest terápia (mesterséges, passzív immunizálás)

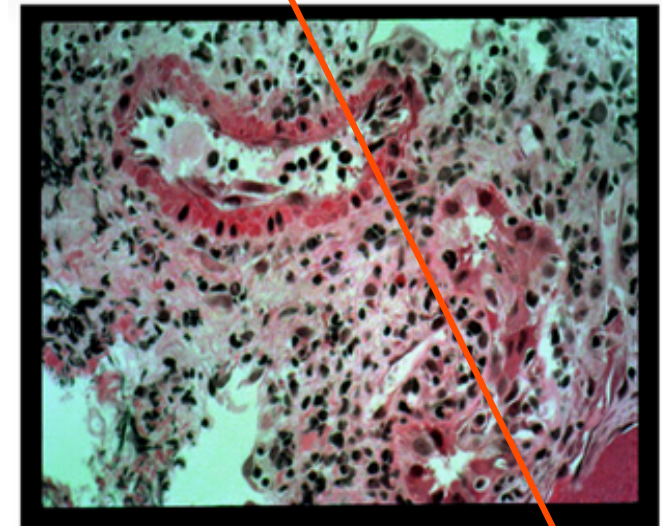
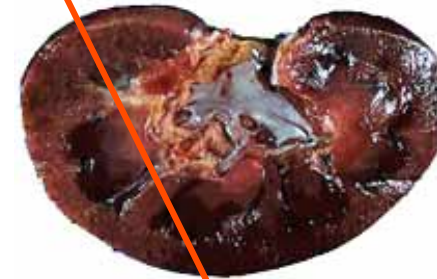
egészséges vese

Thymoglobuline
Rabbit anti-human thymocyte immunoglobulin

*Nyúlban termelt
T-limfocita specifikus
ellenanyagokkal
(\$ ~400 m/év)*

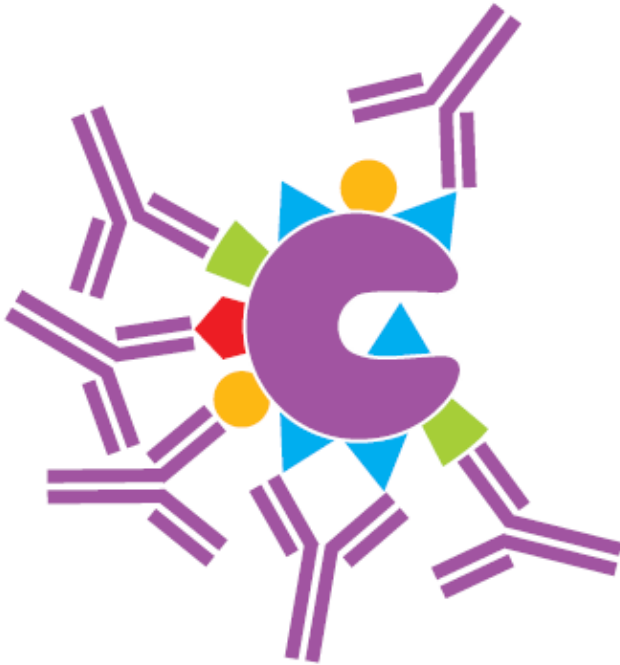

*T-limfociták által elpusztított
vese - szervkilökődés*

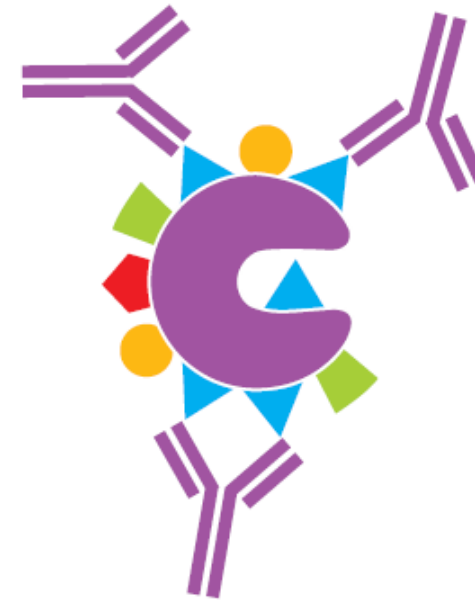
Állati eredetű fehérje emberben immunreakcióhoz vezet!

Poliklonális ill. monoklonális ellenanyag tulajdonságai

poliklonális ellenanyag

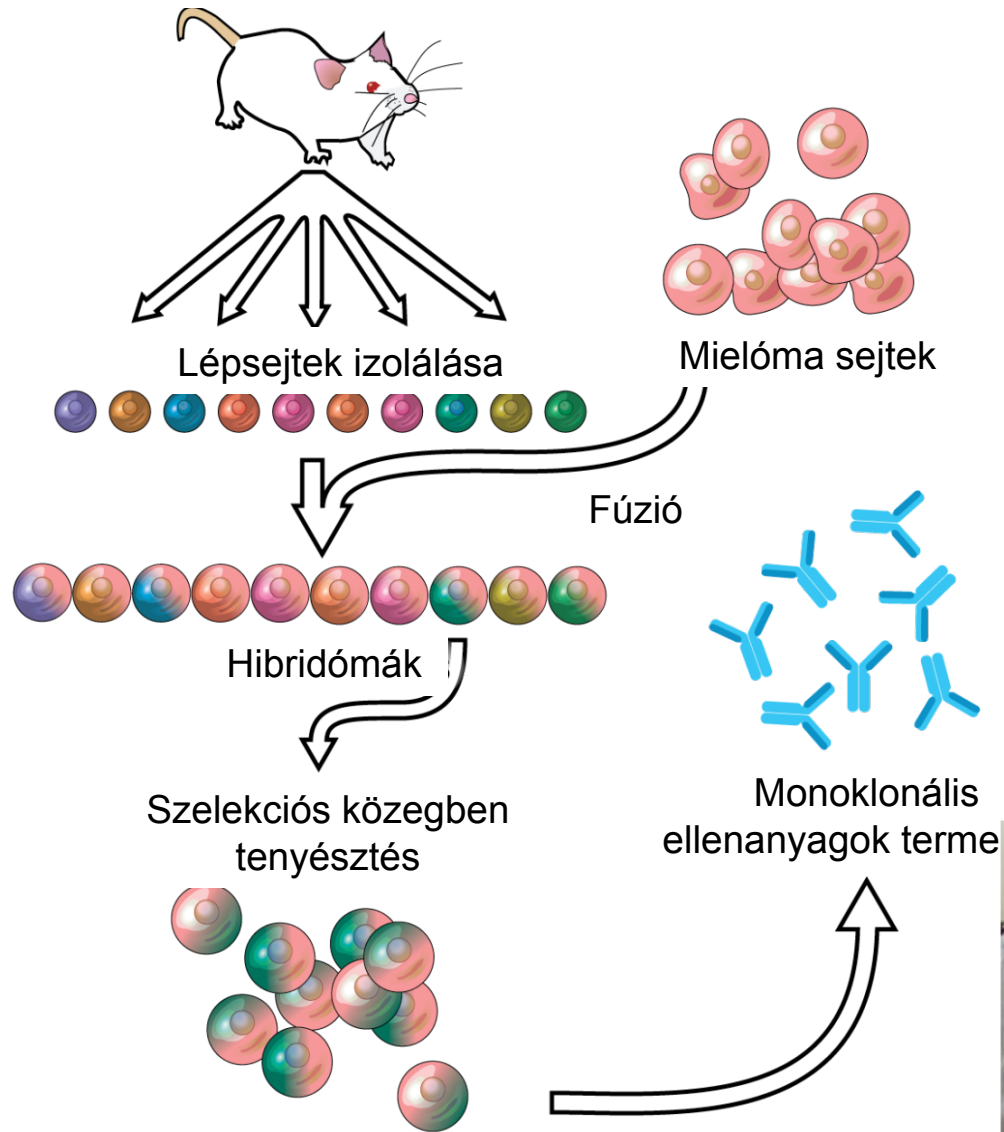

monoklonális ellenanyag

Monoklonális ellenanyagok előállítása

Egér immunizálás a kérdéses molekulával

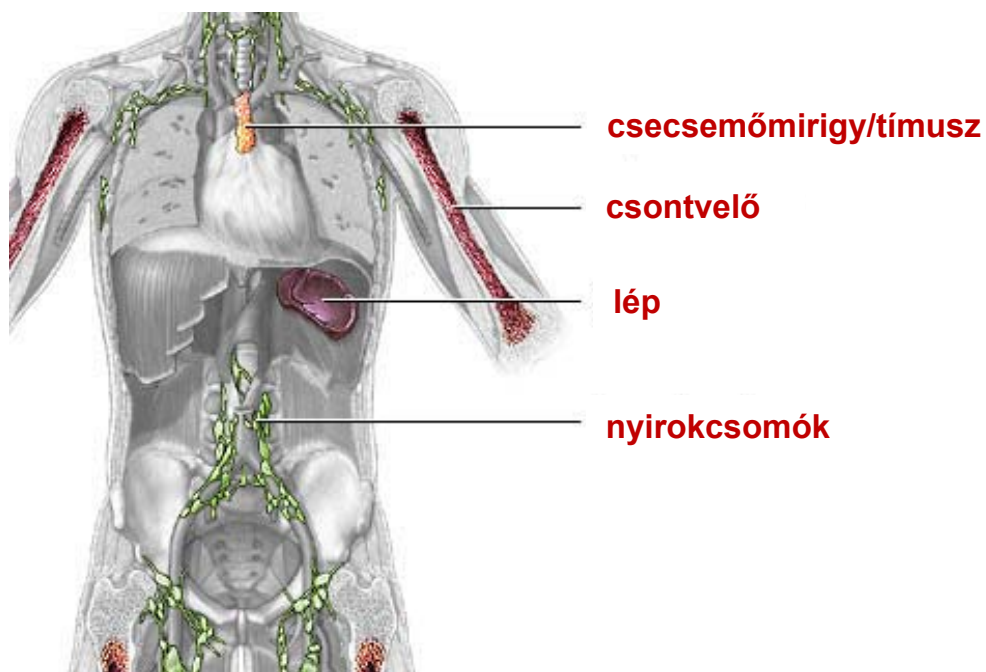

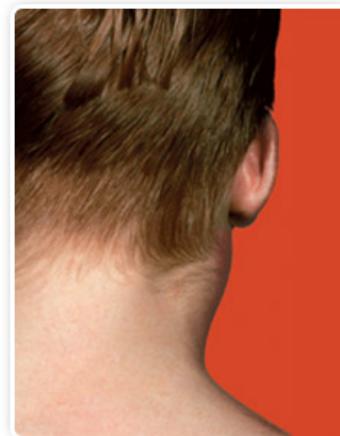
Non-Hodgkin limfóma

Tünet: A non-Hodgkin-limfóma legjellemzőbb tünete a fájdalomtalan nyirokcsomó-megnagyobbodás, amely a nyakon, hónaljban vagy a lágyék területén jelentkezik, de más testtájékon is előfordulhat. Ha nagyobb csomót észlelünk, nem kell mindjárt limfómára gondolni, hiszen a különféle fertőzések okozta nyirokcsomóduzzanatok előfordulása gyakoribb, mint a rosszindulatú megbetegedés. Ha ez tartósan, két hét után is fennáll, vagy még a megfigyelési idő alatt tovább nő, és más okra nem derül fény, mindenképpen vizsgálandni kell tovább, részletes orvosi kivizsgálásra van szükség.

Ok: a B-limfociták korlátlan osztódása

A szervezet nyirok szervei

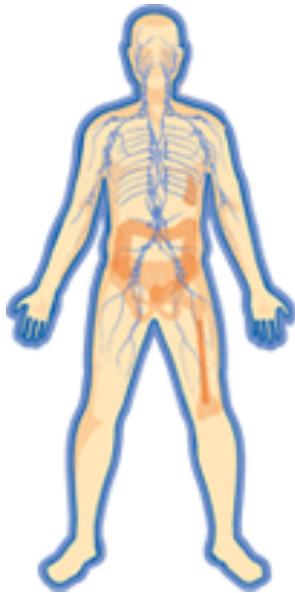

A nyaki nyirokcsomó megnagyobbodása utalhat rosszindulatú limfómára.

Kezelés: kemoterápia, sugárkezelés, valamint **immunterápia**

Non-Hodgkin limfóma – kezelési lehetőségek

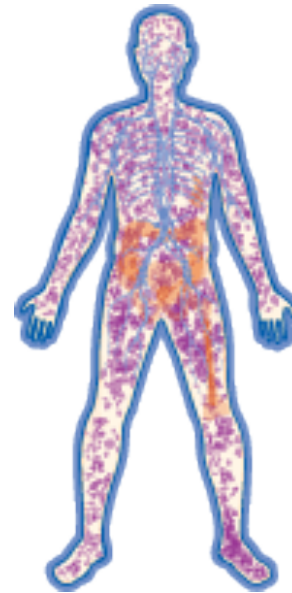
„Várj és figyelj”

Besugárzás

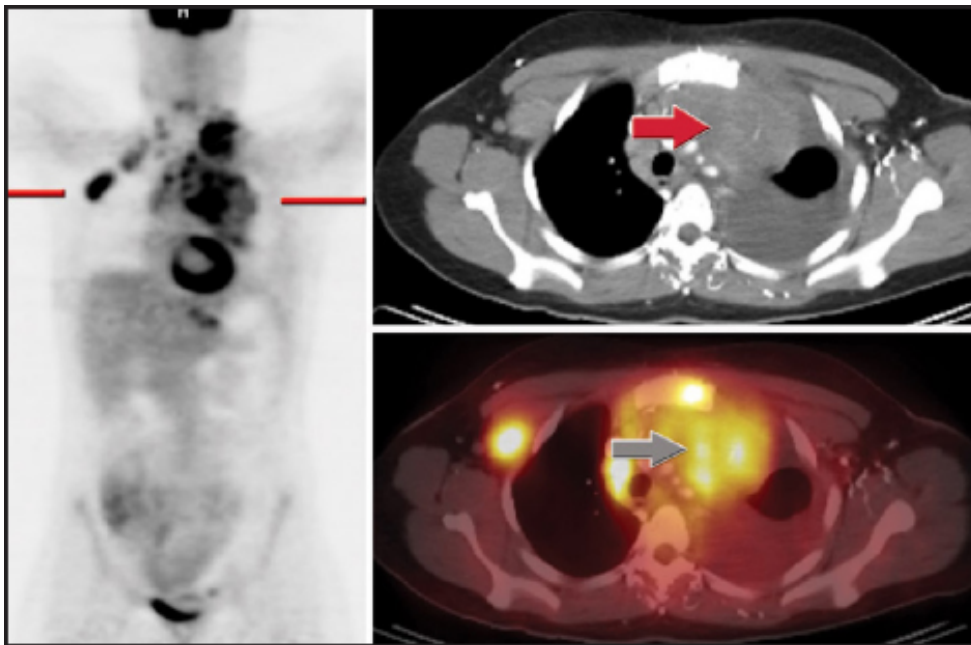
Kemoterápia

Immunterápia

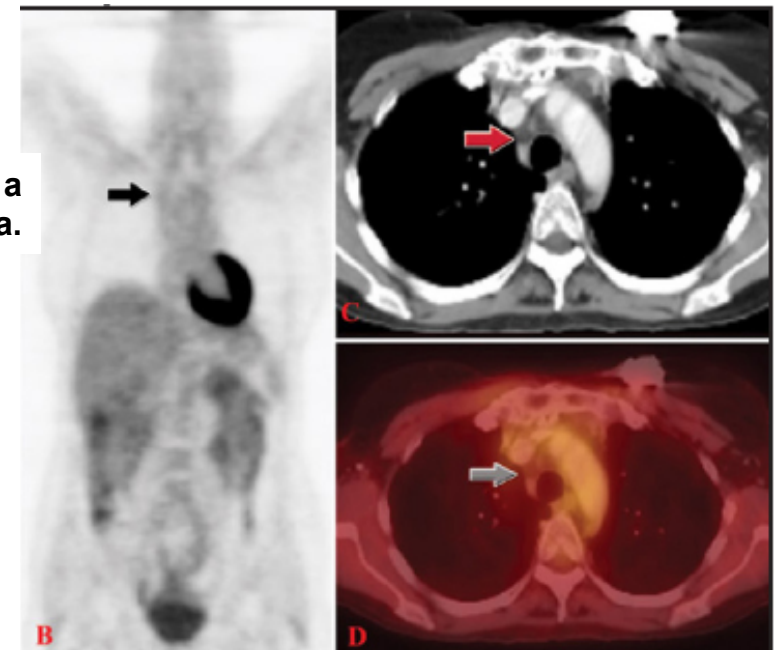
Non-Hodgkin limfóma kezelése - kemoterápia

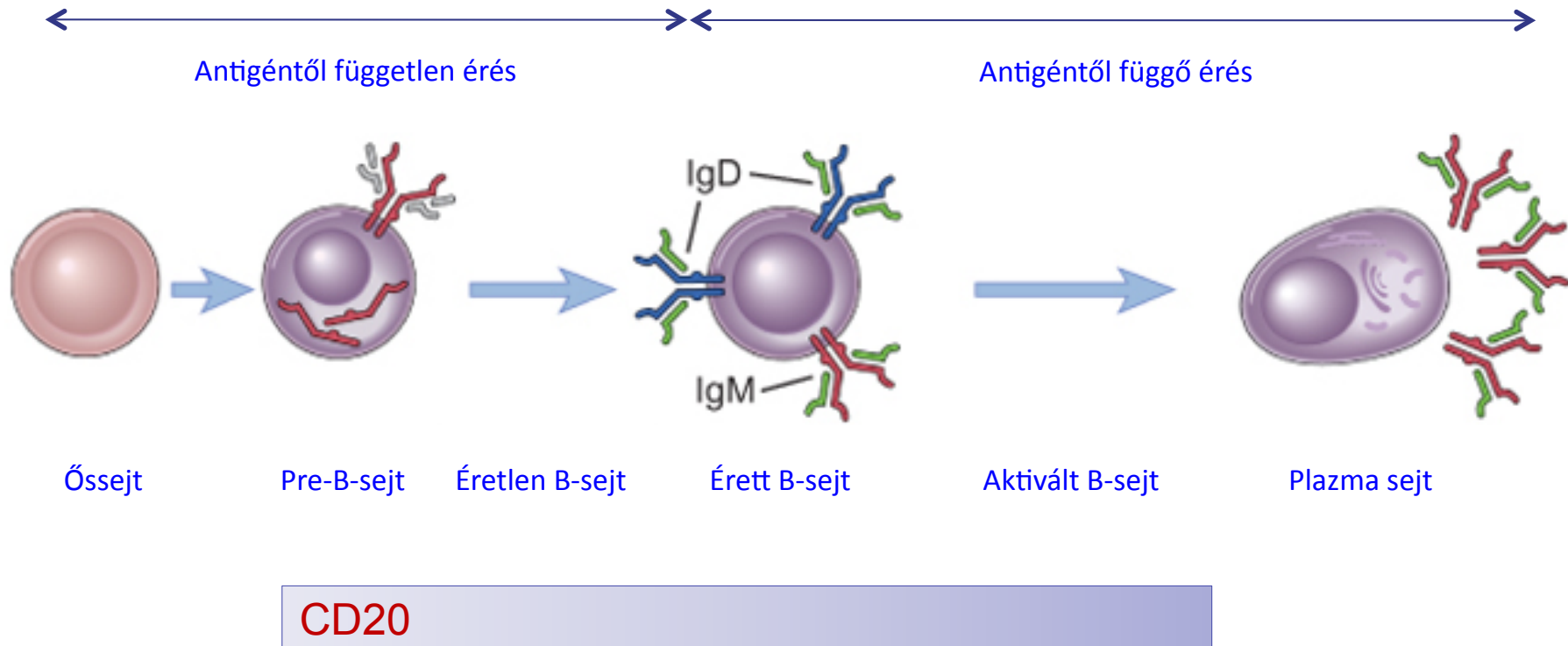
A mellkas felső régiójában egy nyirokcsomóból kialakult tumoros szövet.

A tumoros szövet mérete jelentősen csökken a kemoterápia hatására.

A daganatos nyiroksejtek gyorsan osztódnak ezért érzékenyek a megfelelő kemoterápiára, röntgenbesugárzásra. A betegek többsége jól reagál ezen kezelés valamelyikére, vagy a kettő kombinációjára. Bizonyos esetekben azonban agresszívabb kezelésre is szükség lehet. Hátránya, hogy nem specifikus, azaz a szervezet valamennyi gyorsan osztódó sejtjét elpusztítja – súlyos mellékhatásokkal, komplikációkkal jár.

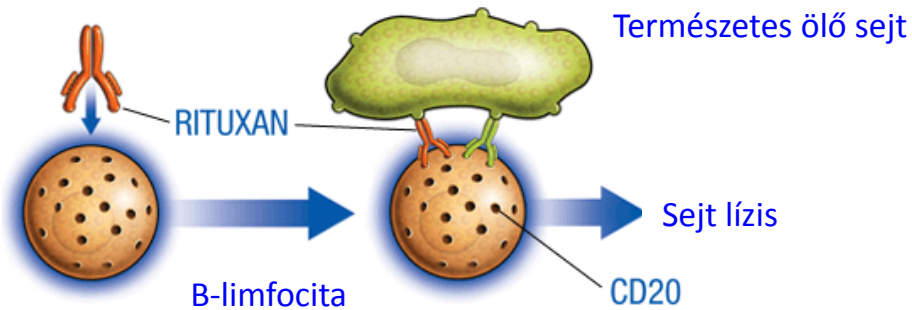

CD20 – ideális célpont

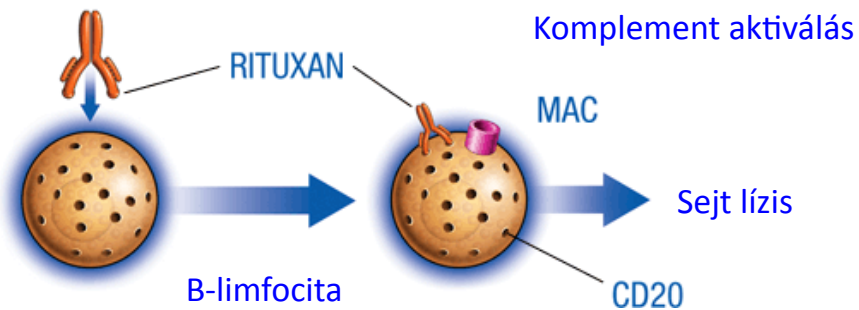

Rituximab - a CD20⁺ B sejteket célozza és pusztítja

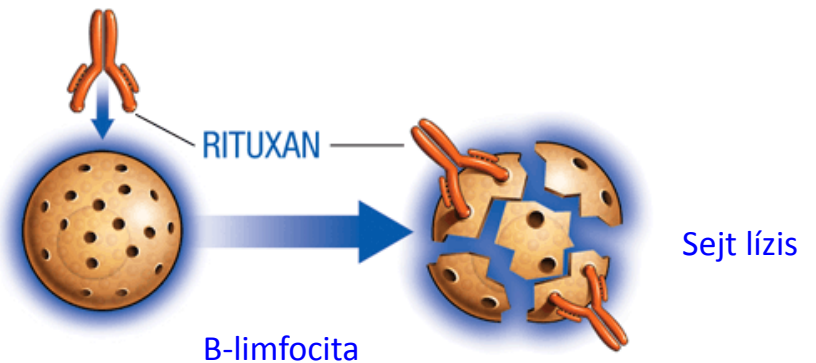
1. Ellenanyagfüggő sejt-független sejtölés (ADCC)

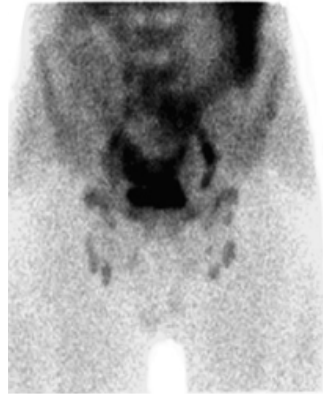
2. Komplement-függő sejtölés (CDC)

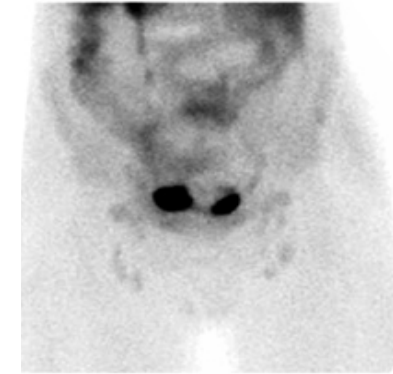
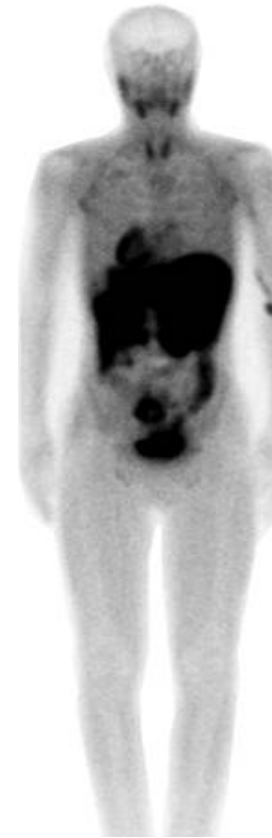
3. Programozott sejthalál (apoptózis) kiváltása

Non-Hodgkin limfóma kezelése – monoklonális ellananyaggal (Rituximab)

A hasüregben számos nyirokcsomó megnagyobbodása látható – tumoros nyirokcsomók

Rituximab hatására a tumorok mérete jelentősen csökken, sőt eltűnik.

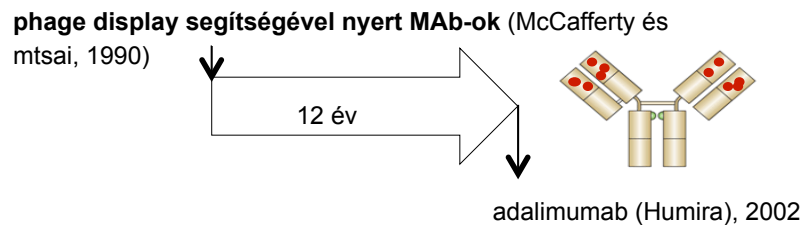
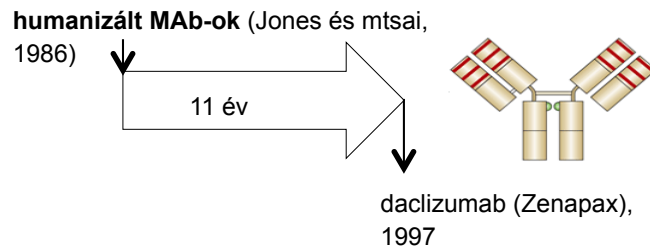
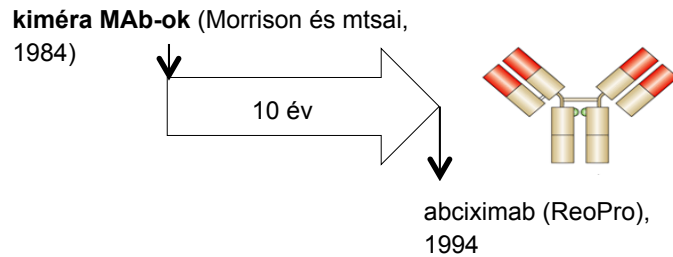
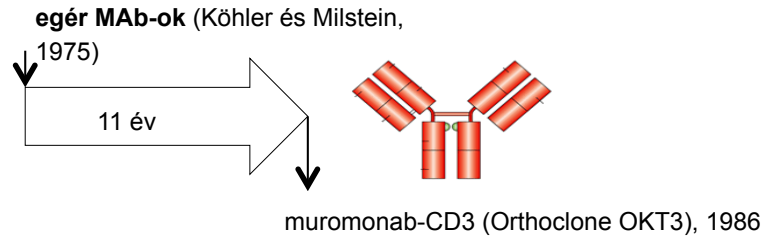
A limfóma kezelésében mérföldkövet jelentett az immunterápiának az a formája, amely a daganatos nyiroksejtek ellen kifejlesztett ellenanyaggal, a gazdaszervezet jelentős károsítása nélkül csak a beteg sejteket pusztítja el. Ez az új, jól tolerálható immunterápia ma már a kezelés standard részévé vált. A célzott kezelés, egy a daganatsejtek felszínén nagy mennyiségben található fehérjéhez kötődik, és a szervezet védekező rendszerének segítségével az így megjelölt beteg sejtek pusztulását eredményezi. Alkalmazásával a terápiás eredmények javulása észlelhető, a mellékhatások fokozódása nélkül.

Tumorterápia ellenanyagokkal - anti-CD20 monoklonális ellenanyag (Rituximab)

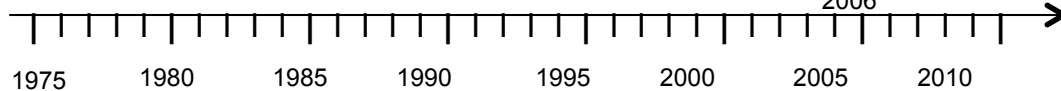
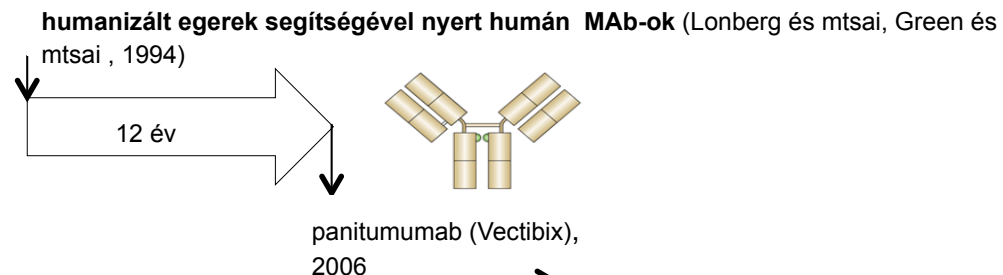

Forrás: Roche (Genentech)

A terápiás monoklonális ellenanyagok “evolúciója”

- egér
- glikolizálódás
- helye
- CDR régiók

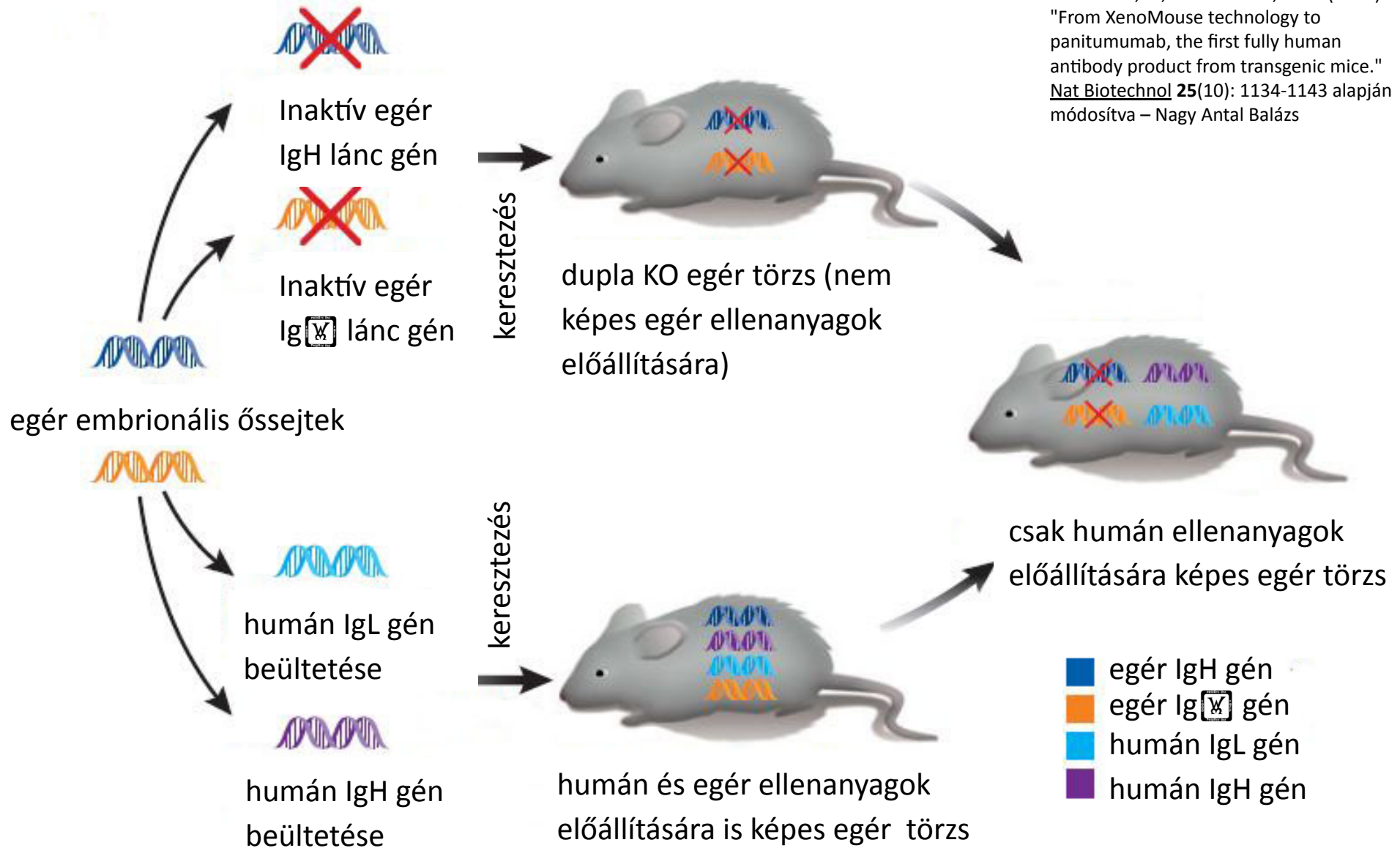

Lonberg, N. (2005). "Human antibodies from transgenic animals." *Nat Biotechnol* **23** (9): 1117-1125 alapján módosítva – Nagy Antal Balázs MSc

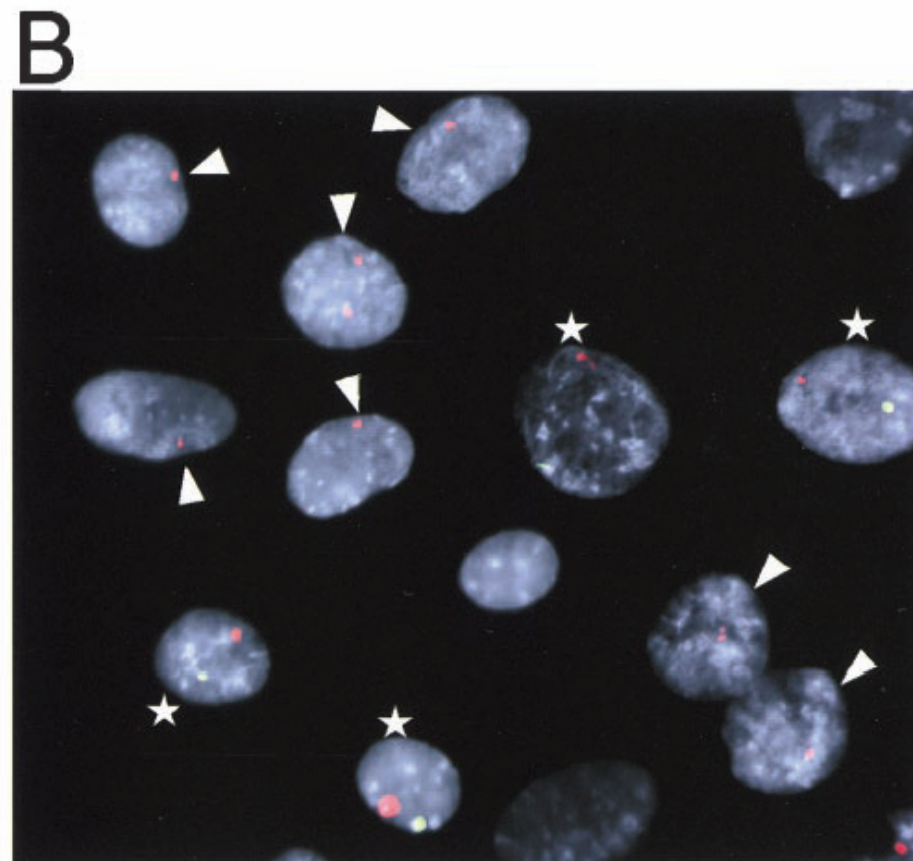
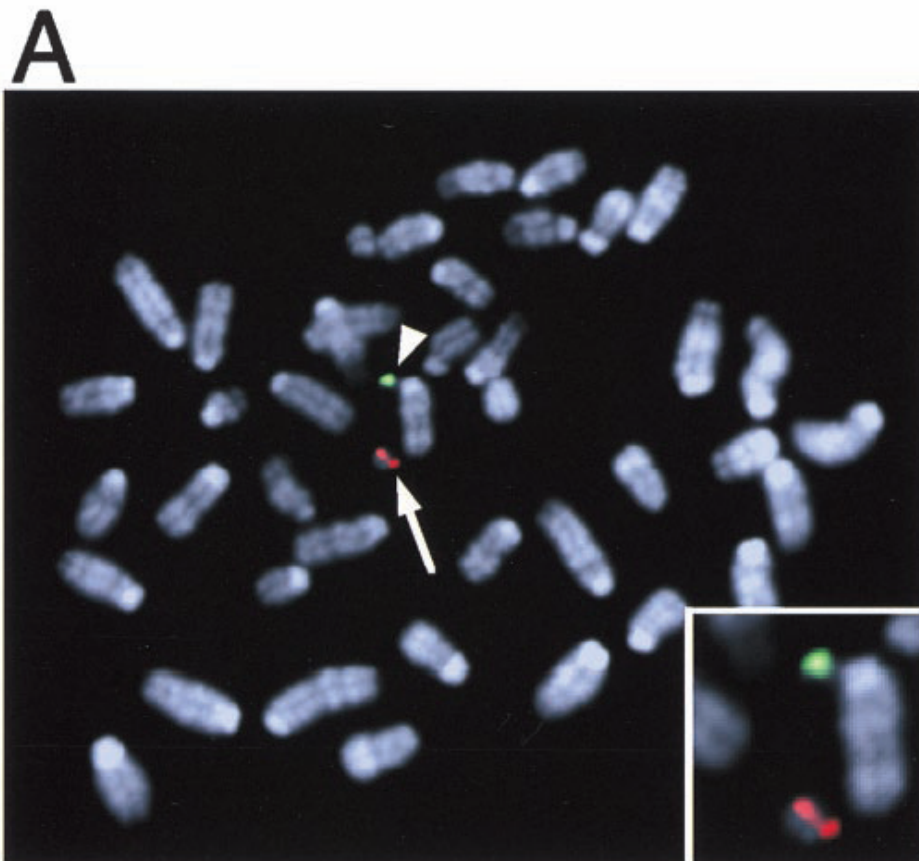

Humanizált transzgenikus egerek

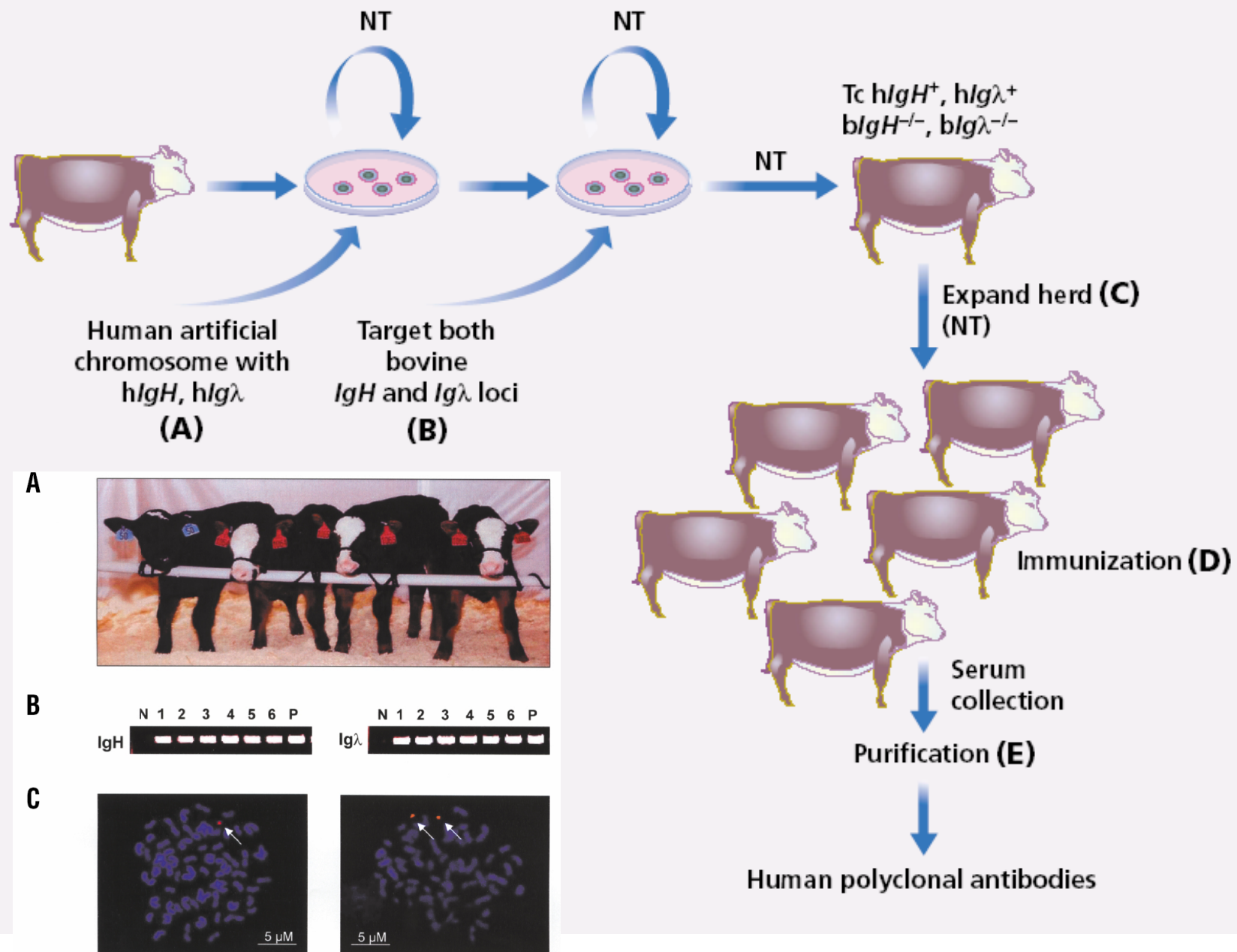
Jakobovits, A., R. G. Amado, et al. (2007).
"From XenoMouse technology to panitumumab, the first fully human antibody product from transgenic mice."
Nat Biotechnol 25(10): 1134-1143 alapján
módosítva – Nagy Antal Balázs

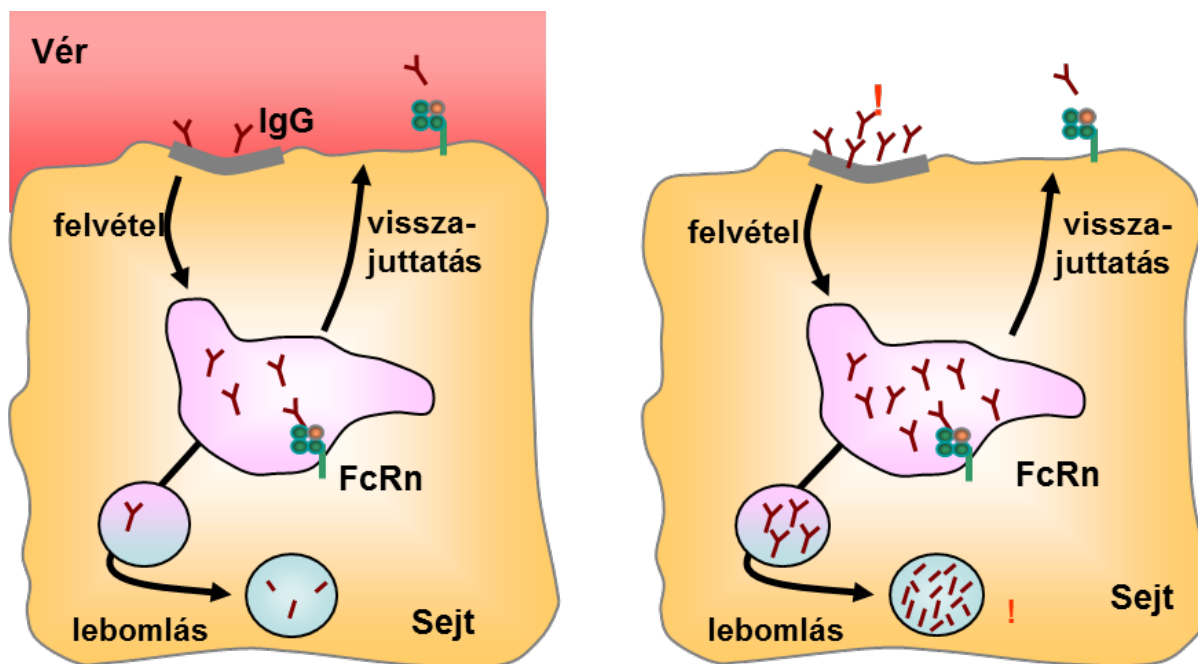
Dupla transzkromoszomális egér: a humán nehéz- és könnyű (k)-láncot hordozzák

Humán poliklonális ellenanyagot termelő transzkromoszómális szarvasmarha - Hematech

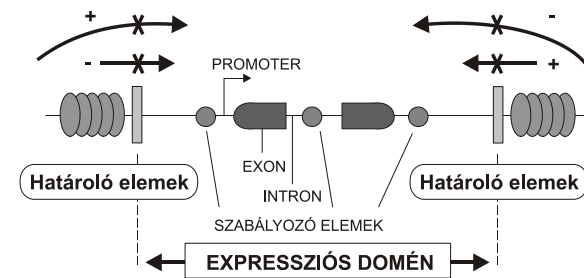
Az FcRn szerepe az IgG homeosztázisban

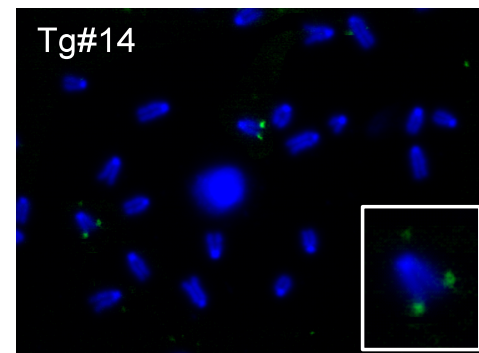
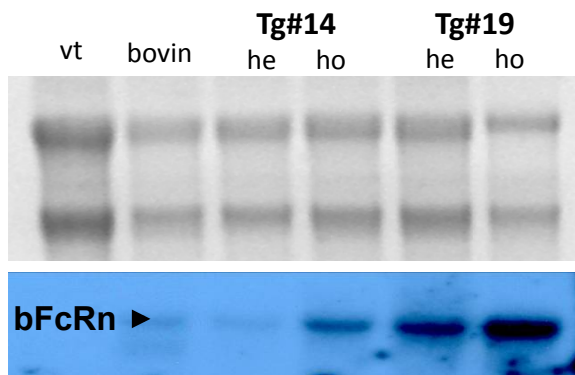
Fiziológiás IgG koncentráció:
hatékony védelem:
az IgG visszajut a szérumba

Magas IgG koncentráció:
Nem hatékony védelem,
jelentős IgG *lebomlás*

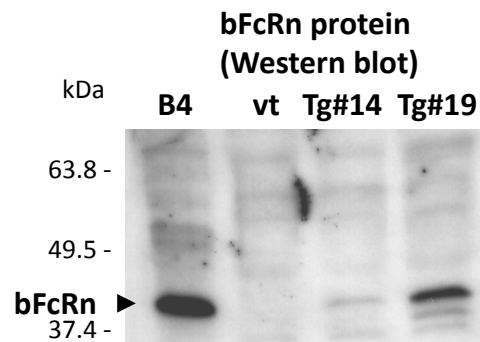
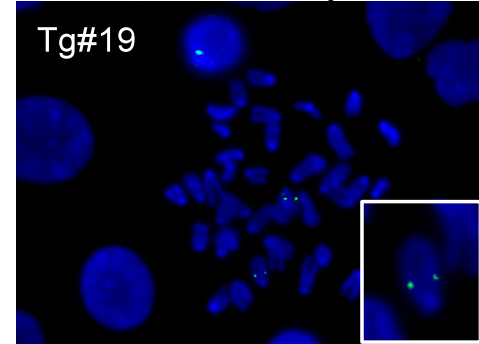
A szarvasmarha FcRn-t fokozott mértékben kifejező transzgenikus egerek előállítása bakteriális mesterséges kromoszómával (BAC)

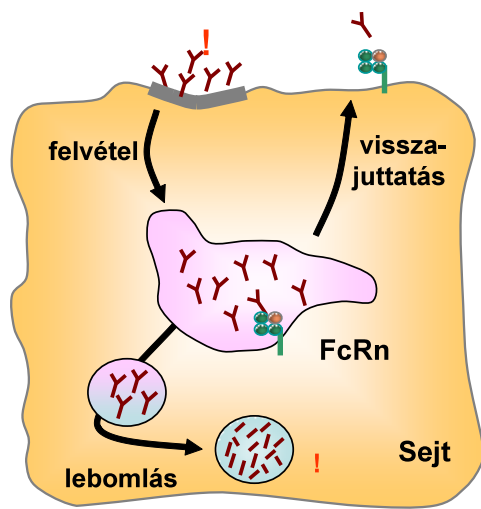
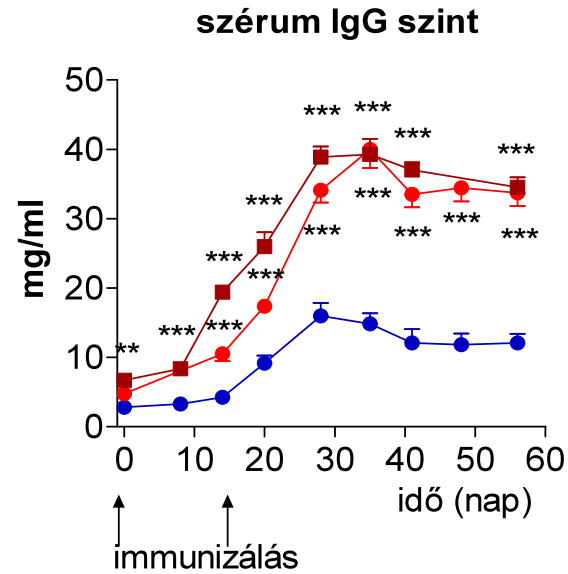
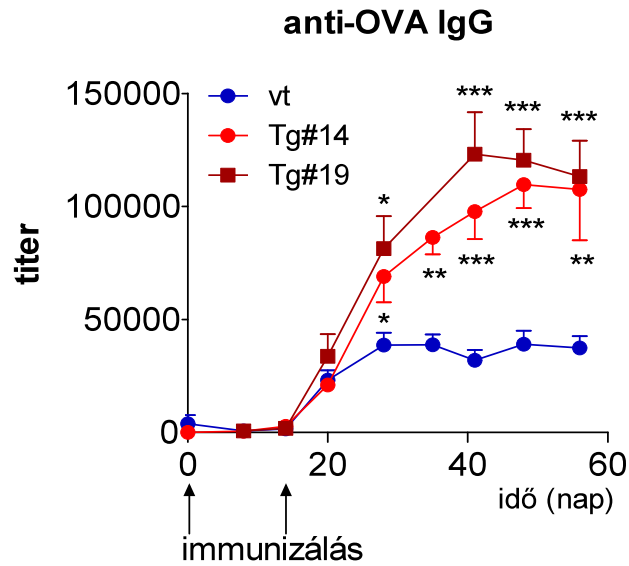
bFcRn mRNS (Northern blot)

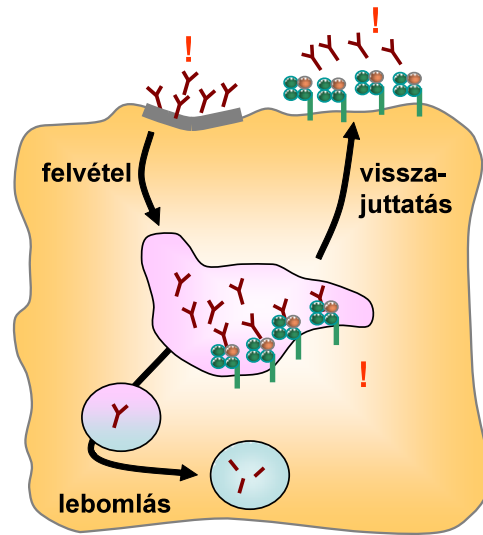
Fluorescence In Situ Hybridization

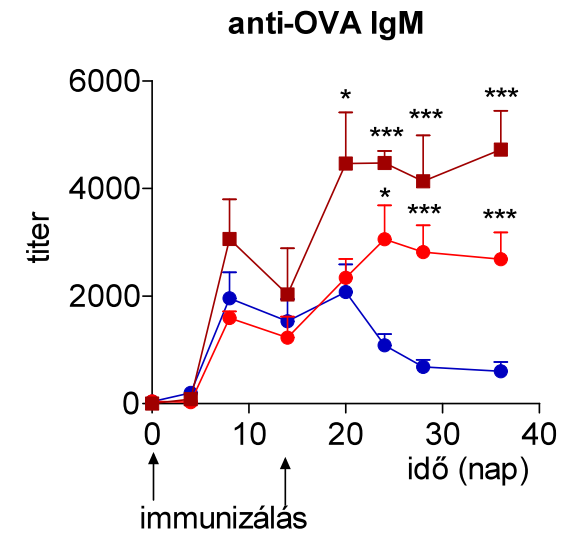
bFcRn Tg egerekben fokozott mértékű antigén-specifikus ellenanyag termelődik

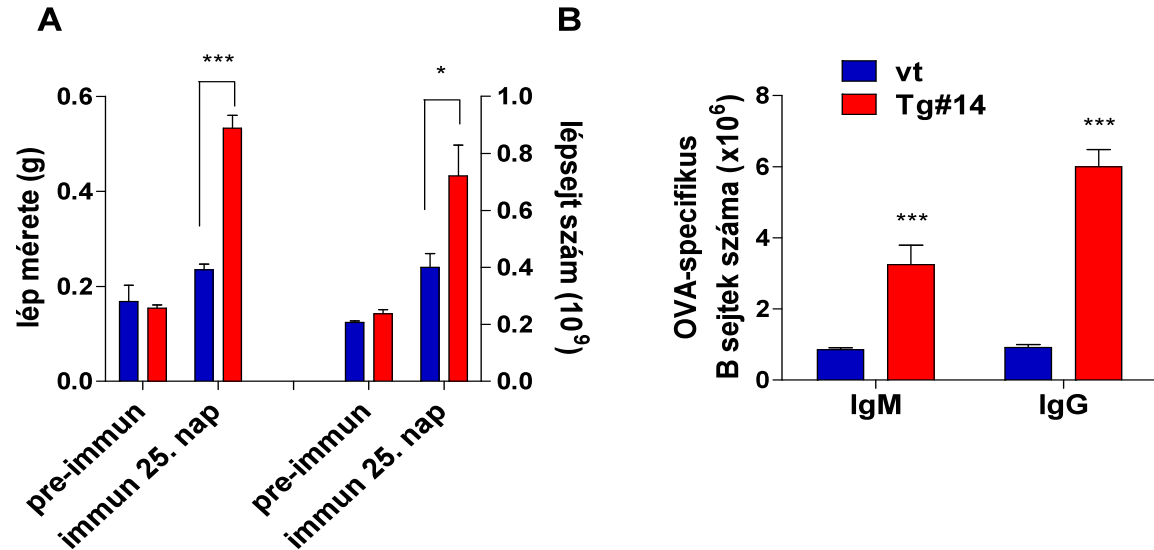
Magas IgG koncentráció:
nem hatékony védelem,
jelentős IgG lebomlás

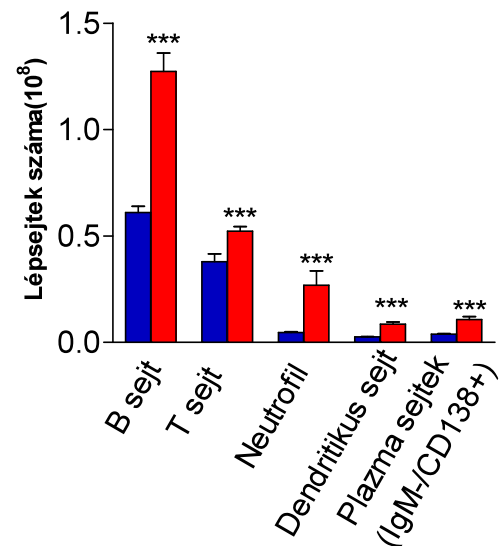
**TRANSZGENIKUS ÁLLAT
IMMUNIZÁLÁSA**
kiváló IgG védelem,
sokkal kisebb mértékű lebomlás

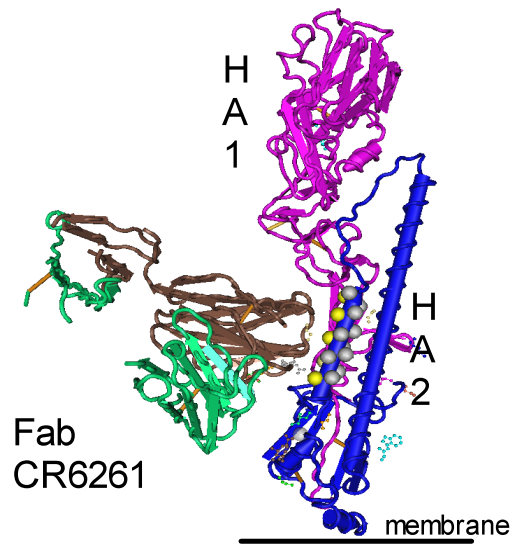
bFcRn Tg egerekben fokozott mértékű a humorális immunválasz: Nagyobb lép, több lépsejt, *több antigén-specifikus B-sejt*

Tg és vt egerek lépsejtjei immunizálást követően

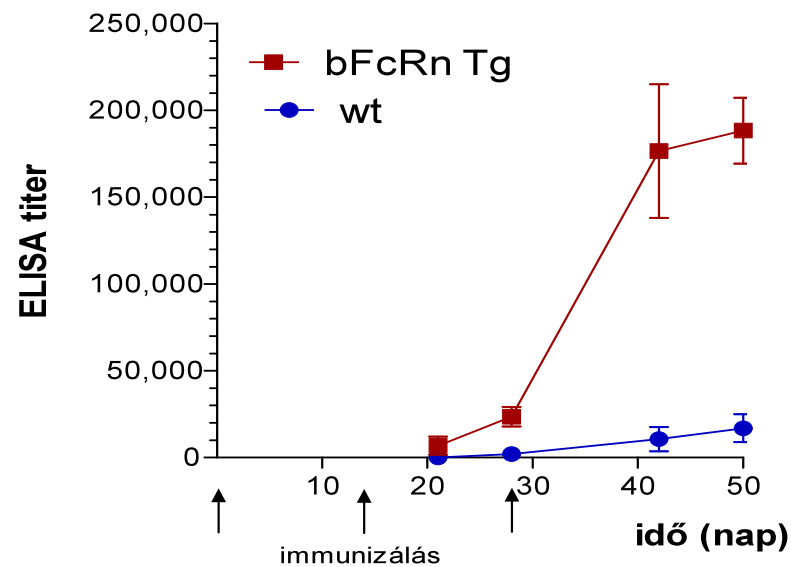

A bFcRn Tg egerek hatékony immunválasza gyengén immunogén antigénekre az

Ekiert et al. 2009. Science

FLU HA2 peptid specifikus IgG titer

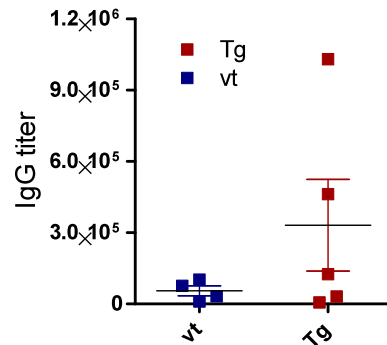

KLH-hoz konjugált HA2-peptid (influenza hemagglutin konzervált, nem immundomináns epitópja) csak a Tg állatokban váltott ki megfelelő immunválaszt

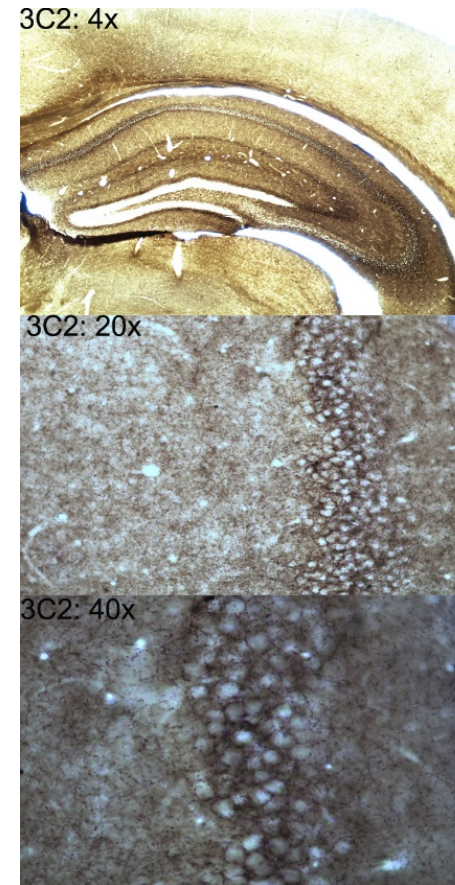

A bFcRn Tg egerek hatékony immunválasza az 1. típusú kannabisz receptorra (CB1) értékes monoklonális ellenanyag előállításához vezetett

CB1-specifikus IgG titer

CB1-specifikus immunhisztokémiai jelölés agymetszeten

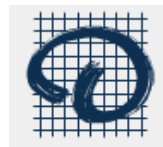
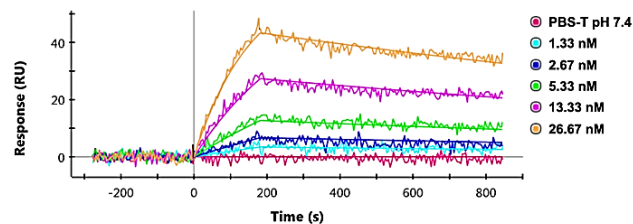

Monoklonális ellenanyag előállítás

Egér típus	Hibridómák száma	CB1 pozitív klónok (IgG)
Balb/c	580	0
bFcRn Tg	1634	10

Nagy affinitású CB1-specifikus monoklonális ellenanyag

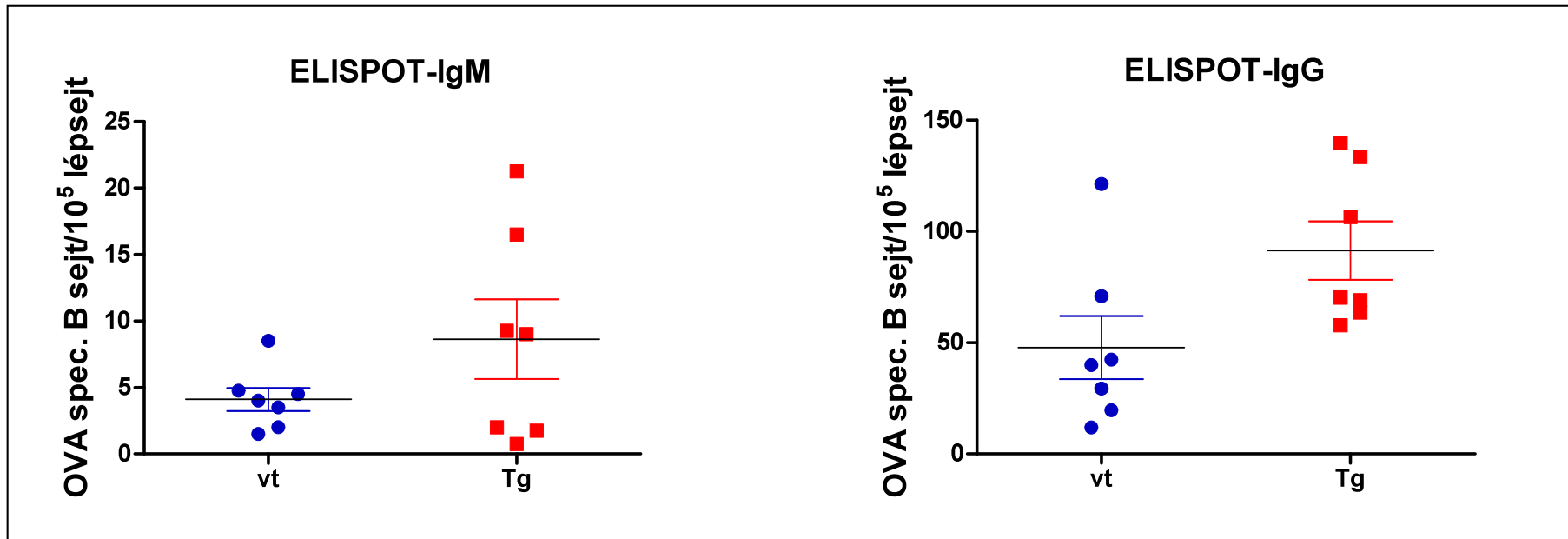
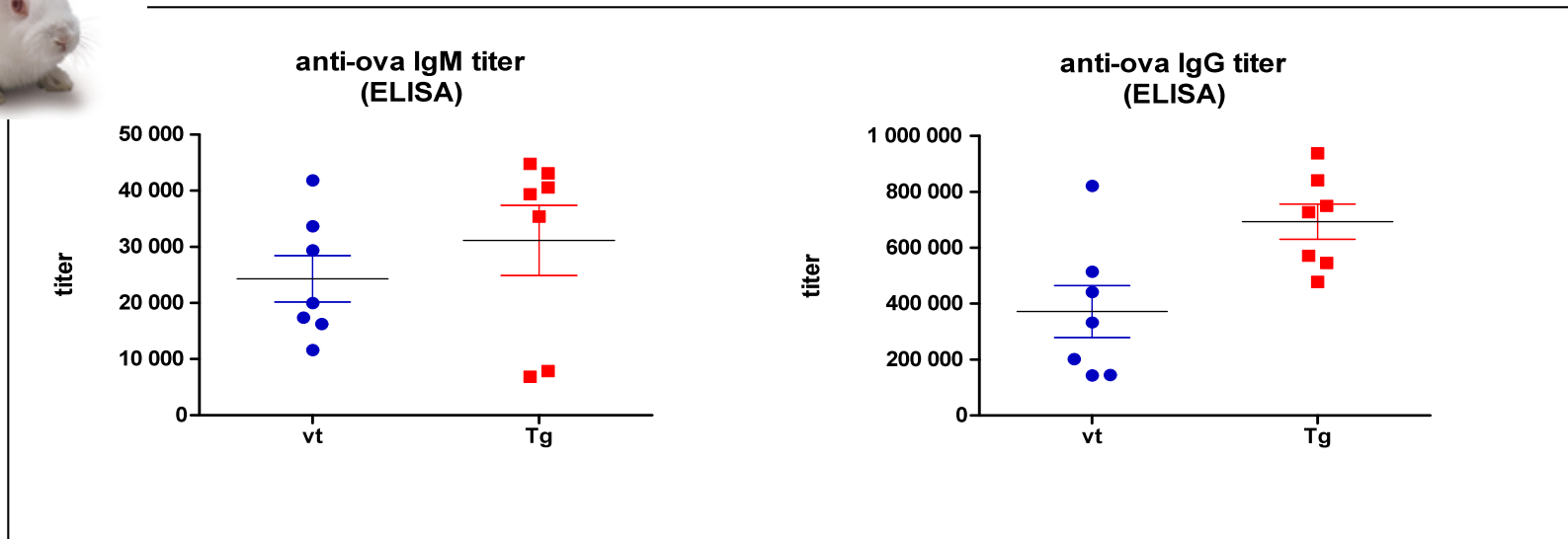
404 (3C2) $K_d = 1.7 E^{-9}M$

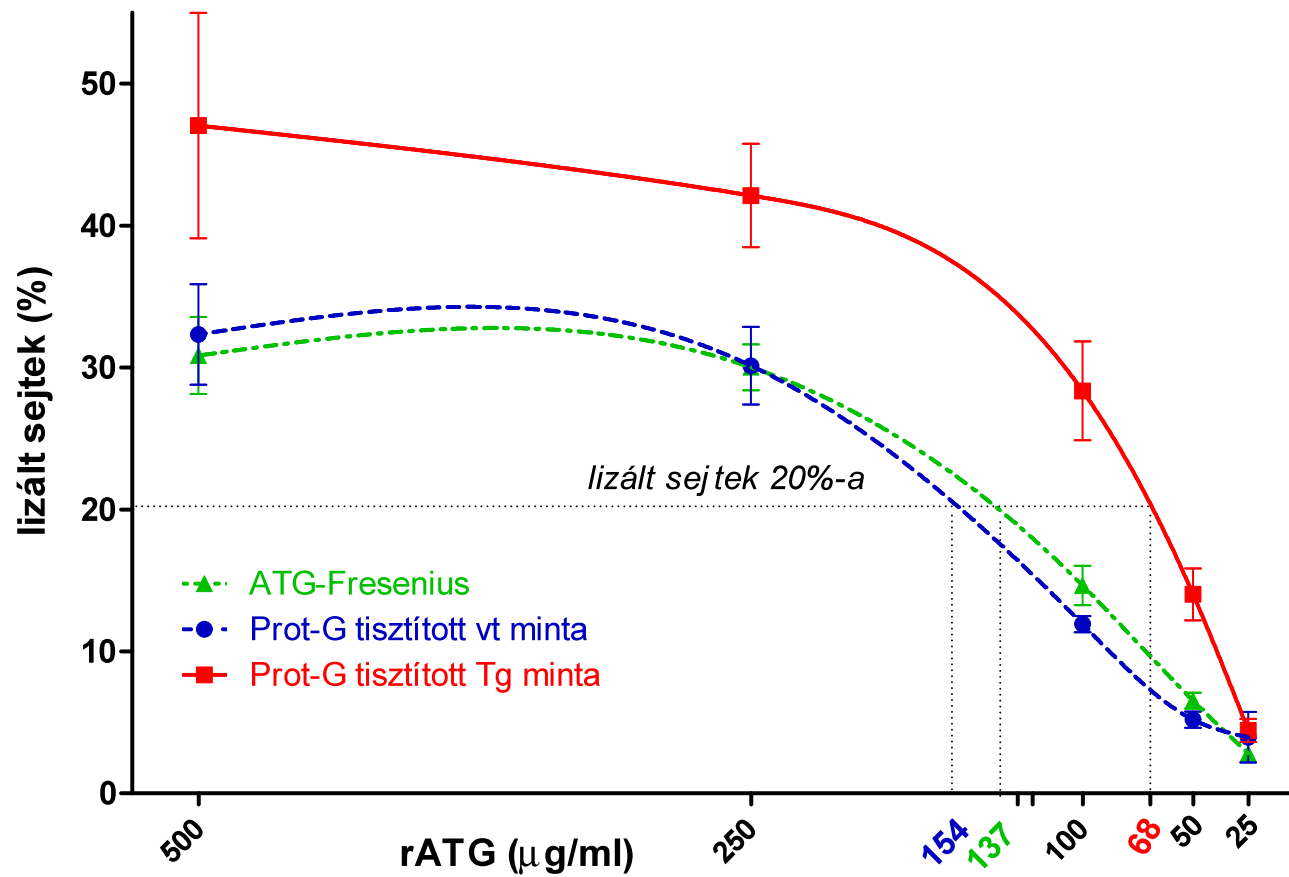
Együttműködés Dr. Katona Istvánnal (MTA, KOKI)

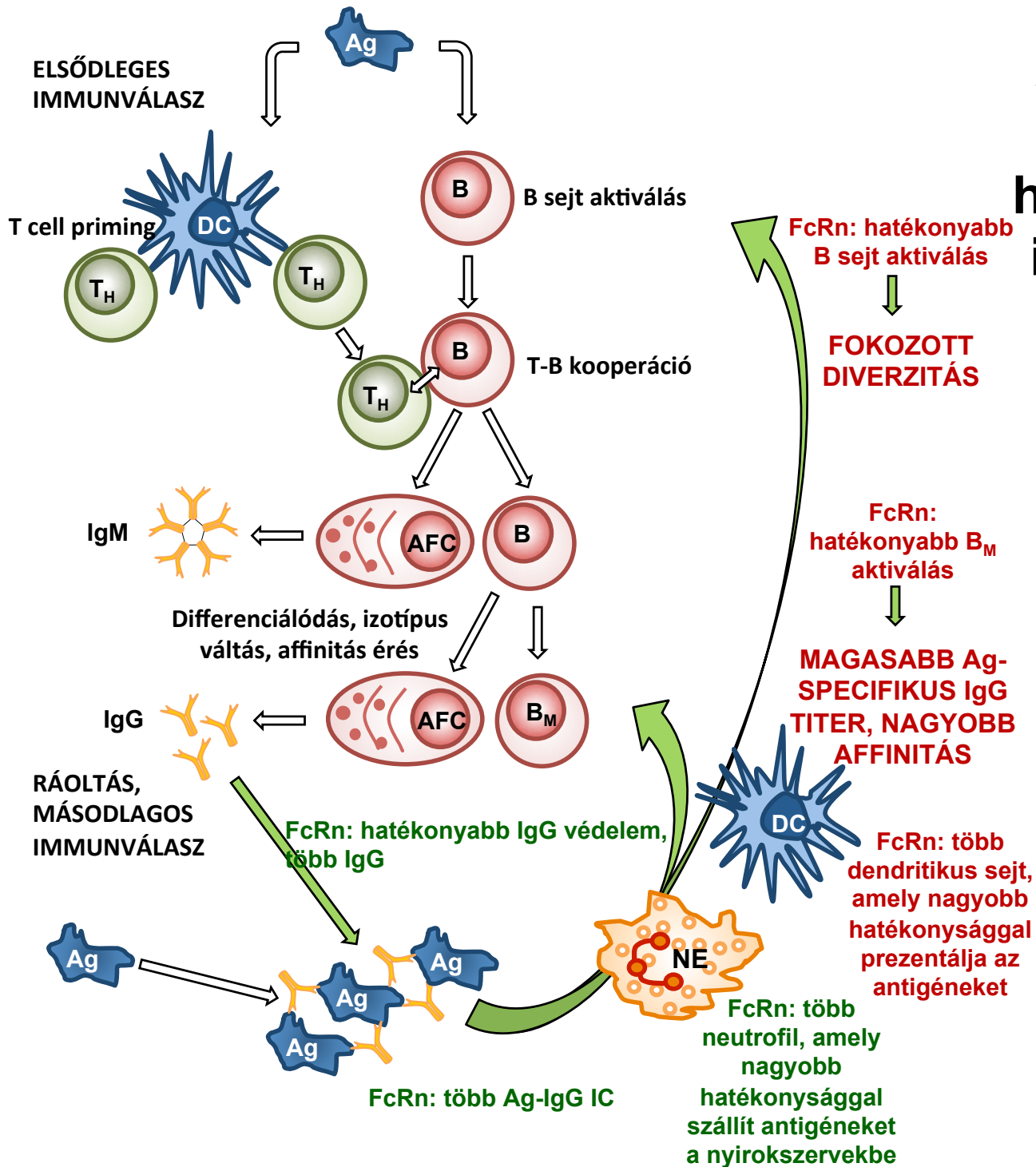
Nyúl FcRn Tg nyúl fokozott immunválasza

FcRn Tg nyulak több (4x) humán T-sejt specifikus poliklonális ellenanyagot (rATG) termelnek

Az FcRn fokozott kifejeződésének hatása a humorális immunrendszerre

Az FcRn-t fokozott mértékben kifejező Tg egerek és nyulak jellemzői:

- (1) csökken az antigén(Ag)-specifikus IgG lebomlása***
- (2) fokozott mértékű az Ag-specifikus humorális immunválasz; nagyobb lép és a benne lévő Ag-specifikus immunsejtek száma jelentősen emelkedik***
- (3) a gyengén immunogén Ag ellen is megfelelő mértékű specifikus immunválasz alakul ki***
- (4) az immunválasz ellenanyag diverzitása fokozódik***
- (5) a lépsejtekből jelentősen nagyobb számú hibridóma állítható elő***
- (6) nem alakul ki autoimmunitás***

Creating Transgenic Animals for Quality Antibodies

Köszönöm a figyelmet!

eGFP transzgénikus sertések – Prof. Bruce Whitelaw - Roslin Institute, UK, 2007

ÉLŐ ADÁS

előadások a biológia világából

Tamás László

„Molecular farming” – mi mindent termelnek
a transzgénikus növények?

2013. november 6. 18.00

ELTE TTK Déli Tömb fszt., Kitaibel Pál terem (0-823)

Budapest, XI. kerület, Pázmány Péter sétány 1/c.

ÉLŐ ADÁS

előadások a biológia világából

Müller Viktor

A HIV múltja és jövője – honnan jött és hová tart?

2013. december 4. 18.00

ELTE TTK Déli Tömb fszt., Kitaibel Pál terem (0-823)

Budapest, XI. kerület, Pázmány Péter sétány 1/c.

